174. Keskiviikkona 11 päivänä joulukuuta 1996

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi osakeyhtiölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 5603

Hallituksen esitys 89/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 24/1996 vp
Lakialoite 8/1996 vp

2) Hallituksen esitys laeiksi Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta ja ulkoilulain 2 §:n muuttamisesta 5620

Hallituksen esitys 223/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 26/1996 vp

3) Hallituksen esitys laiksi sosiaalihuoltolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta 5628

Hallituksen esitys 220/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 40/1996 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Ala-Nissilä, Bryggare, Hassi, Kanerva I., Karhunen, Kekkonen, Kemppainen, Lamminen, Malm, Markkula-Kivisilta, Norrback, Ojala A., Olin ja Perho.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Perho, Hassi, Kemppainen, Kekkonen, Olin, Ala-Nissilä ja Bryggare.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä yksityisasioiden vuoksi edustajat Bryggare, Malm, A. Ojala ja Olin.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi osakeyhtiölain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 89/1996 vp
Talousvaliokunnan mietintö 24/1996 vp
Lakialoite 8/1996 vp

Puhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 24.

Keskustelu:

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Osakeyhtiölain uudistaminen on epäilemättä eräs oikeusministeriön viime vuosien merkittävimpiä hankkeita. Perusteellinen valmistelu on eri vaiheissaan kestänyt nyt jo kuutisen vuotta. Talousvaliokunta on voinut paneutua asiaan syksyn kuluessa ja esittelee tänään työnsä tulokset eduskunnan hyväksyttäviksi.

Osakeyhtiölain uudistus pohjaa osaksi kotoisiin tarpeisiin. Onhan nykyinen laki jo vuodelta 1980. Yleinen yhteiskuntakehitys ja rahoitustoi-

minnan kehitys erityisesti ovat johtaneet siihen, ettei nykyinen laki kaikin osin enää täytä asiallisia vaatimuksia. Suuri osa muutostarpeesta on EU-direktiiveistä johtuvia. Jo Eta-sopimuksessa Suomelle tuli velvollisuus sopeuttaa yhtiöoikeudellinen lainsäädäntö EY:n lainsäädännön mukaiseksi.

Suomi sai Eta-sopimuksessa kahden vuoden siirtymäajan oman lainsäädäntönsä sopeuttamiseen. Tämä aikamäärä kului jo vuoden alussa umpeen eli olemme jo myöhässä, mutta tämän selittää tietysti tämän hankkeen laajuus ja perusteellinen valmistelu. Nytkään muutokset eivät ilmeisesti voi tulla voimaan vielä ensi vuodenkaan alusta. Tarvitaan tietysti siirtymäaikaa laajan uudistuksen käytäntöön saattamiseksi ja ennen kaikkea on katsottu, että voimaantulo tulee ajoittaa yhtiökokouskäytäntöön soveltuvaksi.

Osakeyhtiölain muutos on niin merkittävä, että talousvaliokuntakin päätyi kohtalaisen laajaan asiantuntijakuulemiseen, vaikka samoja tahoja oli jo kuultu useaankin otteeseen esitysten valmistelussa. Valiokunta esittää lukuisia muutoksia hallituksen esitykseen. Useimmat muutokset ovat luonteeltaan teknisiä tai pienehköjä tarkistuksia muuten. Muutamissa kohdissa valiokunta on uudelleen harkinnut eräitä uudistuksen periaatteita ja päätynyt hallituksen esityksestä poikkeavaan ehdotukseen.

Ehkä merkittävin tällainen periaatteellinen muutos koskee passiivisten osakkeenomistajien suojaa eräissä päätöksentekotilanteissa. Hallituksen esityksen mukaan yhtiöissä, joissa on eri osakelajeja, vaaditaan erikseen mainituissa päätöksentekotilanteissa määräenemmistö osakelajeittain ja suostumus osakkeenomistajilta, joita on oltava vähintään puolet osakelajin osakkeista. Tämä esitys on saanut erittäin kovaa kritiikkiä erityisesti niiltä yhtiöiltä, joiden omistus on hyvin laajalti hajautunut myös ulkomaille.

Valiokunta ehdottaa perusteellisesti asiaa harkittuaan tämän edellä mainitun puolen suostumuksen poistamista. Osakelajikohtainen määräenemmistövaatimus kuitenkin säännöksiin jää. Valiokunta on täten asettunut tässä kiistakysymyksessä yhtiöiden toimivan johdon ja pääomistajatahon kannalle. Hallituksen esitys huomattavasti paremmin turvasi passiivisen sijoittajan suojaa.

Valiokunnan tekemä muutos hälventänee pelkoja siitä, että uudistus johtaisi vähemmistön suojasta vähemmistön valtaan. Tämä moniosakelajisissa yhtiöissä ollut pelko on saattanut kuitenkin olla huomattavan liioiteltukin. Useat yhtiöt ovat jo tiettävästi ehtineet varautua tällaiseen muutokseen, jota ne tiesivät odottaa, ja ovat laskeneet liikkeelle osakkeita siten, että valtaa pitävillä pääomistajilla on riittävä osuus kaikista osakelajeista.

Valiokunnan ehdottama muutos joka tapauksessa joustavoittaa päätöksentekoa yhtiöissä, joissa omistus on laajalti hajautunut. Vastaavasti ns. passiivisten osakkaiden suojaa ehdotetaan parannettavaksi siten, että osakkeenomistajien tiedon saanti ja mahdollisuus osallistua yhtiökokouksiin varmistetaan.

Osakkaiden yhdenvertaisuusperiaatteen vahvistaminen on hallituksen esityksen eräs perusajatus. Yhdenvertaisuutta suojaa myös osakeyhtiölain yleislauseke. Valiokunta on edellä mainittuun muutokseen päädyttyään halunnut myös kirjata mietintöön pitkähkön pohdinnan niistä kriittisistä kohdista, joissa ns. yleislausekkeen soveltaminen voi olla jossain määrin tulkinnan varainen asia.

Tuskin arvaan väärin, jos oletan, että eduskunnan täysistunnossa kuitenkin eniten keskustelua herättää hallituksen esityksen sisältämä vaatimus osakepääoman korotuksesta. Uusi osakeyhtiölaki jakaa yhtiöt yksityisiin ja julkisiin osakeyhtiöihin. Julkisten yhtiöiden osakepääomavaatimus on vähintään 500 000 ja yksityisten yhtiöiden osakepääoman on oltava vähintään 50 000 markkaa. Tämä vaatimus koskee taannehtivasti myös ennen lain voimaantuloa perustettuja yhtiöitä.

Korotus ja sen taannehtivuus on puhuttanut paljonkin. Arvostelua on tullut erityisesti pienyrittäjiltä ja heidän järjestöiltään. Korotusta he ovat pitäneet kohtuuttomina nimenomaan pienille 1—2 hengen yrityksille.

Valiokunta on katsonut, että se ei voi luopua hallituksen esittämästä korotusvaatimuksesta eikä myöskään sen taannehtivuudesta. Nykyinen 15 000 markan vähimmäispääomavaatimus on jo kärsinyt inflaation parin vuosikymmenen kuluessa ja korotusta voidaankin luonnehtia lähinnä inflaatiotarkistukseksi, jota tarvitaan myös periaatteessa velkojen suojaksi.

Osakepääoman korotus ei myöskään voi olla kohtuuton toimiville yhtiöille, joille hallituksenkin esitys varasi tähän toimenpiteeseen viiden vuoden siirtymäajan. Valiokunta on kuitenkin halunnut tulla vastaan yrittäjiä tässä keskustelua herättäneessä kohdassa ja pidentänyt siirtymäajan seitsemään vuoteen. Tänä aikana yhtiöihin kertyvä oma pääoma ja arvonkorotusvara teke-

vät mahdolliseksi osakepääoman korottamisen ilman kohtuuttomia ongelmia.

En silti malta olla sanomatta, että siirtymäajan pidennys saattaa hyödyttää pienyrittäjien lisäksi myös pöytälaatikkoyhtiöiden omistajia, joille voi nyt siirtymäaikana löytyä uusia markkinoita.

Pienyhtiöiden ongelmat ylipäänsäkin ovat puhuttaneet valiokuntaa ja aivan osakeyhtiölakiesityksen valmistelun viime vaiheissa on noussut esiin ajatus pienyhtiöitä koskevan erillisen säätelyn tarpeellisuudesta. Osakeyhtiölain yleispiirteisiinhän kuuluu nimenomaan se periaate, että liikutaan ikään kuin yhden lain puitteissa yhtiön koosta riippumatta. Tätä on pidetty tarkoituksenmukaisena yhdenmukaisen oikeuskäytännön ja oikeusvarmuuden turvaamiseksi.

Siinä vaiheessa, kun asia valiokunnassa tuli keskusteluun, todettiin, että koko tämän laajan esityksen uudelleen valmisteluttaminen pienyhtiöiden kannalta toiseen asentoon on tietysti aivan mahdotonta. Kuuden vuoden valmistelua ei voi enää lykätä. Jo pelkästään meitä EU:sta kohtaavat vaatimuksetkin edellyttävät tämän osakeyhtiölain valmistelun nopeaa loppuun saattamista.

Valiokunta on kuitenkin kuullut, että oikeusministeriö on ryhtynyt selvittämään pienyhtiöitä koskevan erillislain tarvetta, ja pitää tätä selvitystyötä hyvänä, kiirehtii sitä. Samalla tietysti valiokunta on todennut, että valtiovarainministeriön puolella tulee selvittää, ovatko pienyrittäjien kokemat ongelmat sittenkin ennen kaikkea verotuksellisia, eri yhtiömuotojen veroneutraalisuuden puutteesta johtuvia ja sitä kautta hoidettavissa pikemminkin verotuslainsäädännön kuin yhtiölainsäädännön avulla.

Valiokunta on käsitellyt osakeyhtiölakiesitystä erittäin hyvässä yhteistyössä oikeusministeriön kanssa. Muutokset olemme tehneet hyvässä yhteisymmärryksessä ministeriön ja ministerin kanssa. Oikeusministeriön virkamiehiltä olemme saaneet tuntuvasti apua tämän hyvin laajan työn kestäessä. Toivon, että herra oikeusministeri välittää valiokunnan kiitokset myös niille virkamiehille, jotka ovat meille varsin merkittävää apua antaneet.

Arvoisa puhemies! Osakeyhtiölainsäädännön uudistaminen on varsin mittava projekti. Sillä tulee olemaan hyvin suuri merkitys koko maamme talouselämälle ja ylipäänsä infrastruktuurille. Uudistukset lisäävät toisaalta osakeyhtiöiden velvoitteita, toisaalta niillä yksinkertaistetaan yksityisen yhtiön perustamista ja hallintoa. Osakeyhtiöt saavat mahdollisuuden käyttää uusia varainhankintamenetelmiä. Tällä puolestaan saattaa olla hyvin positiivinen vaikutus koko kansantalouteen.

Puhemies! Valiokunnan mietintöön liittyy vastalause, jota valiokunnan varapuheenjohtaja puolestaan esittelee puheenvuorossaan.

Ed. T a r k k a : Rouva puhemies! Hallituksen esitystä käsitellessään valiokunta on perehtynyt kiitettävän huolellisesti myös pienyrityksille sopivaa pienyhtiömuotoa koskevaan aloitteeseen, jonka nuorsuomalaiset jättivät viime maaliskuussa. Valiokunta päätyi aloitteemme hylkäämiseen, mikä ei varmaan hämmästytä ketään, mutta sen mietinnössä saama tila ja huomio osoittavat kuitenkin, että asia on otettu ehkä vähän vakavammin kuin aloitteet keskimäärin. On ilahduttavaa, että sanomamme käytännöllisen yritystoiminnan raadollisuudesta on mennyt perille. Sen sijaan ei ole kovin mairittelevaa, että mietintö paljastaa pienyrityksille turhasta byrokratiasta aiheutuvien ongelmien tulleen lainvalmistelijoiden tietoon ilmeisesti vasta meidän aloitteestamme. Se osoittaa, miten kaukana arkitodellisuudesta pykälänikkarit elävät. Se osoittaa myös, miten tärkeä tämä aloite oli, vaikka se hylättiin.

Hylkäämisen perusteeksi mietinnössä esitetty aikapula vaikuttaa lähinnä hätävarjelulta. Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle kaksi kuukautta aloitteemme jälkeen ja valiokunnan mietintö valmistui puoli vuotta sen jälkeen. Se tekee yhteensä kahdeksan kuukautta, mikä on lähes riittävä aika lapsenkin kehittymiseen, eikä onnellisen alkutapahtuman ajankohdasta tässä kysymyksessä ole epäilystä sen enempää kuin isyydestäkään. Aikaa olisi kyllä ollut monenmoiseen pohdintaan ja valmisteluun. Mutta näin käy, kun hyvä idea tulee väärästä porukasta. Se ei meitä sureta kuitenkaan tippaakaan, mutta ei myöskään vähennä isyyden ylpeyttä.

Valiokunta velvoittaa oikeusministeriön pikaisesti selvittämään, tarvitaanko pienyhtiölle omaa lakia vai voidaanko sitä koskevat säännökset sisällyttää osakeyhtiölakiin. Tämä on hyvin merkittävä lausuma, sillä sen rivien väliin on kirjoitettu ajatus, jonka mukaan pienyhtiömuotoa koskeva lainsäädäntö on joka tapauksessa tarpeen, ja kysymys on vain sen toteuttamistavasta. Pääasia, että tällainen tärkeä asia nytkähtää edes vähän eteenpäin. Kun alkuun päästään, valmistakin ehkä tulee joskus.

Valiokunnan mietinnössä on kuitenkin kummallinen ajoitusristiriita, joka ei lupaa hyvää.

Samalla kun valiokunta vaatii pikaista selvitystä pienyhtiön toteutustavasta, se asettaa myös mitan tälle pikaisuudelle. Mietintö antaa uuden pienyhtiölainsäädännön aikatavoitteeksi osakepääoman korotuksen siirtymäajan päättymisen, mikä tarkoittaa käytännössä seitsemää vuotta tästä eteenpäin. Sellaiset ovat herrojen kiireet.

Valiokunnan kannanotto pienyhtiöiden verotuskohtelusta on myös merkittävä ja tärkeä kysymys. Se on kuitenkin vähän eri asia kuin yhtiömuoto ja pienelle yritykselle tarpeellinen ja välttämätön juridis-hallinnollinen muotosäännöstö. Pääosa nykyisten henkilöyhtiöiden verotuskohtelun epäoikeudenmukaisuudesta laukeaa jo sillä, jos ne voivat käyttää osakeyhtiömuotoa ilman siihen nykyisin liittyvää byrokraattista painolastia. Mutta sen lisäksi pienyhtiöiden verotuksen kokonaistarkastelu ja selvitys on varmasti paikallaan.

Aloitteestamme nyt ministeriön majesteetillisen hitaaseen valmisteluun siirtyvän ajatuksen perusidea on se epäkohta, että pienet yritykset joutuvat noudattamaan suuryritysten monimutkaista päätöksenteko- ja hallintomenettelyä. Aloite pyrkii kehittämään pienten yritysten muotosääntöjä huomattavasti suuryrityksiä kevyemmiksi. Keskeistä tässä on menettelytapojen yksinkertaistaminen ja niiden keskittäminen sekä yrityksen että viranomaisen kannalta tärkeisiin asioihin. Toivon, että ministeriön valmistelijoiden mielessä säilyy kirkkaana aloitteen pääidea, siis yrittämiseen liittyvän byrokratian merkittävä keventäminen ja yritysten verotuksen oikeudenmukaistaminen.

Meitä ilahduttaa erityisesti se vetoapu, jota valiokunnan keskustalainen ryhmä on antanut aloitteellemme. Sen vastalauseessa otetaan uuden lainsäädännön luomiseen selvästi jyrmäkkäämpi kanta kuin mietinnössä. Siinä asetetaan aikataulu, jonka mukaan pienyhtiöitä koskeva lainsäädäntö pitää saada voimaan vuoden 99 alussa. Se on sentään ihan muuta kuin valiokunnan enemmistön kanta, jonka mukaan kiireellisyyden takaraja olisi vuosi 2003.

Rouva puhemies! Samalla kun onnittelen talousvaliokuntaa hyvästä harkintakyvystä ja halusta pienyhtiöiden toimintaedellytysten parantamiseen, kiitän valiokunnan keskustalaista ryhmää reilusta tuesta oppositiokollegoilleen, joilla ei ole edustusta valiokunnassa, mutta olisi siitä isyydestä voinut jotakin mainita.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tarkka on aivan oikein havainnut, että hänen aloitteensa sai hyvin ja ehkä poikkeuksellisenkin perusteellisen käsittelyn valiokunnassa. Olen edelleen sitä mieltä, että silloin, jos koko tavattoman laajan uudistuksen yhdestä perusperiaatteesta, yhden lain periaatteesta, poiketaan, niin se vaatii huomattavan laajaa valmistelua. Muistutan nyt uudelleen siitä, että koko osakeyhtiölain valmistelu kaikkine monimutkaisine kuulemisineen on kestänyt kuusi vuotta ja siinä yhteydessä on tietysti kuultu myös pienyrittäjien järjestöjä. Valiokunnassa kuultuna pienyrittäjäjärjestöt olivat myös sitä mieltä, että tämä vaatii erillisen valmistelun. Sitä ei enää käytettävissä olevassa ajassa pystytä tämän hallituksen esityksen puitteissa ratkaisemaan. Mutta olen hyvin tyytyväinen siitä, että ed. Tarkka huomasi, että hänen aloitteensa on saanut huomiota valiokunnassa.

Haluan vielä täsmentää tulkintaa, joka hänellä oli määräajasta, joka mietintöön on asetettu. Määräaika tuli nimenomaan niiden vaatimuksesta, jotka tukivat aloitteen sisältämää ajatusta. Se oli kiirehtivä määräaika. Ilmeisesti talousvaliokunnan jäsenet ovat nähneet, että perusteelliset yhtiölainsäädännön muutokset todellakin vaativat hyvin runsaasti aikaa. Niin kuin valiokunnan mietinnöstäkin näkee, tavattoman pitkän valmistelutyön jälkeenkin löysimme vielä yhteisymmärryksessä oikeusministeriön kanssa näin paljon tarkennettavaa.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tottahan nyt toki kahden tohtorin allekirjoittaman aloitteen on täytynyt valiokunnassa tulla esille, se olisi ollut muuten epäkohteliasta. Eikä se mitenkään huono ollut, tämä 1 000 markan osakepääomaan perustuva pienyhtiöitä koskeva lainsäädäntö on asiantuntemuksella tehty. Mutta ed. Tarkan tarkoittamalla nuorsuomalaisten laatimalla yhtiölakimallilla ei ole mitään muuta tarkoitusta kuin se, että sen kautta varsin onnistuneesti pyritään ja pystytäänkin karttamaan liiketoiminnassa syntyvää vastuuta. Ei siihen jää mitään muuta kuin 1 000 markan vastuu. Kyllä silloin pitää yrittämisen voida tapahtua muulla tavalla eikä yhtiön kautta, jos se nojautuu pelkästään 1 000 markan osakepääomaan. Mitään pienyhtiölakia ei mielestäni edes tarvittaisi. Keskustan tekemässä vastalauseessa, jota olen vilkaissut, on 30 000 markan osakepääoma, joka olisi ehkä saattanut olla vieläkin alempi, mutta ehkä sekin riittää hyvin peruslähtökohdaksi pienyhtiöille. Pienempiä osakepääomia ei tarvita, ne ovat merkityksettömiä

ja kannustavat ja auttavat vain huijareita liikeelämässä.

On erinomaisen hyvä asia, rouva puhemies, totean vielä sen, että kun laki tulee voimaan, niin pöytälaatikkofirmat, joita on erilaisissa tarkoituksissa, niitä on varmaan kansanedustajienkin pöytälaatikoissa, jos ei nyt ihan istuntosalissa, niin ainakin muualla, karsiintuvat käsitykseni mukaan tavallaan pois siirtymäajan kuluessa, joten siinä mielessä tämä on erinomainen, että pöytälaatikkofirmat, jotka vastaavat suunnilleen ed. Tarkan tarkoittamaa pienyhtiölakia, siivoutuvat pois päiväjärjestyksestä.

Ed. Perho merkitään läsnä olevaksi.

Oikeusministeri H ä k ä m i e s : Arvoisa puhemies! Haluan ensin omalta osaltani kiittää valiokuntaa asiaan syvällisesti perehtymisestä ja hyvästä yhteistyöasenteesta.

Pienyhtiökysymys, kuten jo todettiin, on tarkoitus oikeusministeriön toimesta ilman eri kehotustakin selvittää. Olemme käyneet siitä keskusteluja Suomen Yrittäjien kanssa, joka on idean liikkeelle pannut voima ollut. Haluan korostaa sitä, mitä valiokunnan puheenjohtajakin, että osakeyhtiö sinänsähän ei ole tarkoitettu, kuten myös ed. Aittoniemi totesi, kovin pienimuotoiseen yritystoimintaan. Sitä varten on olemassa muita muotoja.

Yhteen asiaan vain itse asiassa halusin kiinnittää huomiota tässä ed. Tarkan puheenvuorossa, joka täällä eduskunnassa tulee sanottua ehkä vähän löysin perustein. Se on väite aina siitä, että lain valmistelijat eivät ikään kuin tekisi niitä töitä, joista he palkkaa nostavat, ja että ministeriöissä vallitsisi tietoisen hidastelun politiikka. Tässäkin esitettiin väite, että pykälänikkarit ovat eriytyneet kauas tavallisesta yritysmaailmasta. Haluan nyt sanoa esimerkiksi tämän lain kohdalta, että lain kirjoittajat ovat harvinaisen kyvykkäitä lain kirjoittajia. Toivoisi silloin, kun eduskunnan puhujakorokkeelta tällaisia väitteitä esitetään, että ainakin jonkinlaisia faktoja olisi noiden väitteitten tueksi. Ehkä tämä on myös ministeriölle muistutus siitä, että olisi hyvä perehdyttää ehkä kansanedustajia enemmin siihen, mitä kaikkea työtä lain valmistelu vaatii. Ehkä ed. Tarkalle asia jollain lailla aukeaisi, kun sanoo, että keskisuuren lain kirjoittaminen varmaan työmäärältään vastaa suunnilleen väitöskirjan tekoa.

Ed. Hassi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K ä ä r i ä i n e n : Arvoisa puhemies! Ensinnä on syytä todeta se, että tämä hyvin laaja uudistushanke vietiin talousvaliokunnassa läpi erittäin hyvässä hengessä ja hyvässä keskinäisessä yhteistyössä, joka koskee myös sitten oikeusministeriötä.

Osakeyhtiölakia tietysti pitää tarkastella monestakin näkökulmasta, mutta kyllä varsinkin tällaisena aikana pienyrittäjyyden ja yrittäjyyskynnyksen näkökulma on erittäin relevantti, erittäin olennainen näkökulma. Kaikki tilastot, viimeksi Eurostatin tilastot kertovat hyvin selkeää ja karua kieltään siitä, että Suomessa on EU-mittapuittein mukaan keskiarvoja vähemmän pieniä yrityksiä. Se on kyllä keskeisin tekijä, joka selittää myös tämän maan massatyöttömyyden. Se on kuitenkin se avain, jolla työttömyyden kimppuun voidaan käydä.

Yrittäjyyskynnyksen madaltamisen näkökulmasta katsottuna keskustaoppositio ja SKL esittävät mietintöön kolme eriävää näkökohtaa, joista ensimmäinen koskee tätä pienyhtiömallia, josta ed. Tarkka teki jo selkoa.

Valiokunnassa ja sen mietinnössä suhtaudutaan kyllä myönteisesti pienyritysten uuteen yhtiömuotoon. Se oli meidän kaikkien yhteinen kanta. Mutta keskusta halusi lähteä vähän ravakammalle tielle tai ravakammalla aikataululla, ja todellakin me esitämme, että hallitus ryhtyisi hyvin nopeisiin toimenpiteisiin pienyritysten ns. ikioman yhtiömuodon rakentamiseksi niin, että se voitaisiin saada voimaan jo runsaan kahden vuoden kuluttua.

On tietysti totta, että tällaista mallia eniten perustellaan verotussyistä sen takia, että eri yhtiömuodoilla on tällä hetkellä erilainen verotuskohtelu. Minusta tämä verotuskohtelu pitäisi pystyä yhtenäistämään, saamaan yhtiöt tässä suhteessa samalle viivalle. Pelkoni on aikaisempien kokemusten perusteella, että tällaista verotuksen yhtenäistämistä ei tule tapahtumaan, ei ainakaan riittävän nopealla aikataululla, mitä pidän valitettavana.

Nimenomaan tämän takia keskusta haluaa panna tämän asian päälle painetta omalta osaltaan, ja sen takia esitämme erityisen pienyhtiömallin rakentamista. Mutta siinä on myös muita kuin verotussyitä. Byrokratia on vakava kysymys pienyrityksen kannalta, ja yhtiömalli, jota mekin tavoittelemme, olisi mahdollisimman yksinkertainen ja helposti hallittava, vähän byro-

kratiaa sisältävä. Tässä asiassa tarvitaan luovaa ajattelua. Me emme saa pysähtyä pelkästään pykälien taakse, vaan tarvitaan rohkeaa, luovaa ajattelua pienyritysten perustamisen osalta. Meille käy ed. Tarkan esittämä isyystutkimus. Ei tässä ole isyys tärkeintä vaan se, että asia menisi eteenpäin.

Toinen eriävä kohtamme liittyy juuri vähimmäispääomaan. Nythän hallitusryhmät esittävät ja mietinnössäkin esitetään 50 000 markkaa. Me esitämme alempaa kynnystä, alempaa vähimmäisosakepääomaa eli 30 000 markkaa. Tämäkin merkitsee korotusta nykyiseen tilanteeseen. Voidaan aina sanoa, että tämä on pikku juttu, mutta se ei ole pienyrittäjän kannalta pikku juttu. Sekin on osa yrittäjäksi ryhtymisen kynnyksen madaltamista, ja me haluamme tehdä sen mahdollisimman joustavaksi ja helpoksi pienyrittäjän kannalta.

Kolmas eriävä näkökohtamme liittyy taannehtivuuteen, josta on jo keskusteltu. Siis katsomme, että ei pitäisi säätää taannehtivuutta niin, että tämä osakepääoman korottaminen koskisi jo toiminnassa olevia yrityksiä.

Osakepääoman korottaminenhan merkitsee yhtiössä melkoista revohkaa. Siinä pitää muuttaa yhtiöjärjestystä, tarvitaan päätöksentekoa erikseen osakepääoman korottamisesta, sitten se merkitsee korotuksen maksua tietenkin, yhtiöjärjestyksen muutosta mahdollisesti ja vielä korotuksen ilmoittamista kaupparekisteriin. Se on iso revohka yrittäjän näkökulmasta katsottuna ja vaatii myös paljon viranomaisilta. Olemme siis lähteneet siitä, että taannehtivuuteen ei pitäisi mennä. Pitäisi jättää tämän korotuksen ulkopuolelle jo toiminnassa olevat yritykset.

Keskusta tulee esittämään tämän lain käsittelyssä, kun mennään yksityiskohtiin ja pykäliin, yksityiskohtaiset muutosehdotukset.

Ed. S m e d s : Arvoisa puhemies! Runsaan 350 sivun mittaisen uudistuspaketin työstäminen on ollut melkoisen mittava haaste talousvaliokunnalle. Osakeyhtiölain ja siihen liittyvien liitännäislakien käsittely sujui kuitenkin joustavasti ja hyvässä hengessä. Joihinkin perusteltuihin muutoksiinkin oli valiokunnassa mahdollisuus, mitä suinkaan ei voi sanoa hallituksen kaikkien esitysten kohdalla.

Haluan mainita tehdyistä muutoksista yhden, vaikkakin pienen, jota olin kuitenkin myös itse mukana esittämässä. Valiokunnan asiantuntijakuulemisen yhteydessä kiinnitettiin huomiota siihen, että hallituksen esitys ei millään tavoin rajoita yksityisen osakeyhtiön mahdollisuutta lunastaa omia osakkeitaan. Julkisen osakeyhtiön osaltahan lakiesitys sisälsi tämän kaltaiset asialliset rajoitteet. Jos olisi pitäydytty hallituksen alkuperäisessä esityksessä eli siinä, että yksityinen osakeyhtiö voisi lunastaa periaatteessa itselleen vaikka kaikki omat osakkeensa, voisi tämä johtaa melkoisiin oikeudellisiin ja käytännöllisiin ongelmiin. Rajoittamaton omien osakkeiden hankkimisoikeus olisi nimittäin avannut mahdollisuuden kasvottomien osakeyhtiöiden syntymiselle. Väitän, että tämä mahdollisuus ei varmastikaan olisi ollut vain teoreettinen, jos kasinovuosien kokemuksista joitakin johtopäätöksiä voidaan tehdä. Valiokunnan ja ministeriön yhteistyöllä yksityisen osakeyhtiön mahdollisuus lunastaa kaikki omat osakkeensa kuitenkin poistettiin, minkä voin tyytyväisin mielin todeta.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintöön sisältyy oppositioryhmien vastalause. Hallituksen ja opposition näkemykset erosivat toisistaan siltä osin, kuin osakeyhtiölain muutokset koskevat kaikkein pienempien yritysten pelisääntöjä. Hallitusryhmien näkemyksissä korostuvat suurempien osakeyhtiöiden näkemykset. Muun muassa kristillisen liiton eduskuntaryhmä olisi halunnut painottaa merkittäviä työllistämismahdollisuuksia omaavien pienempien yritysten näkökantoja.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisen yhteydessä Suomen Yrittäjät esittivät, että lakiesitykseen sisältyvää yksityisten osakeyhtiöiden osakepääoman korotusta 15 000 markasta 50 000 markkaan ei toteutettaisi taannehtivasti. Se oli Suomen Yrittäjien toivomus. Taannehtiva ratkaisu merkitsee yhtä lisärasitusta nyt elinkeinotoimintaa harjoittaville yrityksille, siis yhtä lisäestettä uusien työtilaisuuksien luomiselle. Työttömyyden puolittamistavoitteen toteutumisen kannalta taannehtiva ratkaisu on mielestäni huono päätös. Oppositio on esittänyt taannehtivuudesta luopumista ja osakepääoman korotuksen rajaamista 15 000 markasta 30 000 markkaan. Tämä olisi mielestäni hallituksen esitykseen verrattuna parempi ja työllistävämpi ennen kaikkea siitä näkökulmasta, että se huomioi paremmin muun muassa palvelualan pienyritysten ongelmat.

Talousvaliokunnan puheenjohtaja, ed. Hämäläinen esittelypuheenvuorossaan perusteli 50 000 markan ja taannehtivuuden vaatimusta velkojien näkökulmasta niin, että tämä inflaatiotarkistuksen luonteinen osakepääoman korotus

olisi perusteltu nimenomaan velkojien suojan tarpeen kannalta.

Arvoisa puhemies! Tämä minusta hiukan kuulostaa hätävarjelun liioittelulta. Pikemminkin näissä arvopohdinnoissa olisi päätöksen työllisyysvaikutusten pitänyt painaa, mutta ehkä tässäkin asiassa hallitus jatkaa valitsemallaan linjalla, jolla linjalla pienyritysten näkökulma ei valitettavasti kovin paljon painoarvoa saa. Ehkä hallituksen linjaa aika hyvin kuvaa ministeri Häkämiehen puheenvuorossaan ilmoittama mielipide, kun hän näkemyksensä ilmoitti jotenkin näillä sanoilla "Osakeyhtiö ei ole tarkoitettu kovin pienimuotoiseen yritystoimintaan." Mikä on kovin pienimuotoinen yritystoiminta, siitä voidaan varmasti akateemista keskustelua harjoittaa, mutta mielestäni osakeyhtiölain pelisääntöjen tulisi olla sen kaltaiset, että ne mahdollisimman hyvin sopivat myös pienperheyrittäjän tarpeisiin.

Ehkä sitten omaa linjaansa hiukan pehmentääkseen hallitusryhmät valiokunnan viimeisissä kokouksissa päättivät jatkaa viiden vuoden siirtymäaikaa seitsemään vuoteen. Mielestäni tämä siirtymäajan jatkaminen on sinänsä ihan hyvää tarkoittava ele. Sen tarkoitukset ymmärrän, mutta on sanottava, että tämä valitettavasti eleen tasolle jääkin. Jos pienyritysten ongelmia olisi haluttu voimakkaammin huomioida, oleelliset kysymykset olisivat olleet nimenomaan taannehtivuus ja osakepääoman suuruus.

Arvoisa puhemies! Yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulen kannattamaan ed. Kääriäisen muutosesityksiä.

Ed. A i t t o n i e m i : Arvoisa puhemies! Oikeastaan tyhjensin pajatsoni äsken, mutta totean vielä sen, että kun henkilö ryhtyy yrittäjäksi ja perustaa sitä varten yhtiön, siihen yhtiön perustamiseen täytyy sisältyä sellaisia taloudellisia vastuita, että henkilö pyrkii osoittamaan, että hän on asiassa tosissaan. Hänen täytyy tavalla tai toisella pyrkiä hankkimaan sellaiset alkupääomat, että se on mahdollista. Näin ollen erityisesti, kun siirtymäaika on nyt, jos oikein käsitin, muuttunut seitsemäksi vuodeksi, en tätä 50 000 markkaa pidä niin erikoisen pahana, jos ehkä nyt, vaikkakaan en ajattele opposition kannalta, 30 000 markkaa olisi saattanut olla enemmän kirkko keskellä kylää, jos ajatellaan pienyrittäjäpuolen ongelmia.

Mutta vielä kerran: Sellaisissa osakeyhtiöissä, joissa on 1 000 markan osakepääoma, sitä ei tarvita lainkaan yrittämisen pohjaksi. Se ei nojaa silloin mihinkään. Yrittämisen täytyy tapahtua silloin henkilöyhtiön puitteissa, toiminimenä. Jos verotukselliset asiat ovat esteenä, silloin täytyy näihin asioihin puuttua ja pyrkiä verotuksellisesti hoitamaan asiaa oikeudenmukaisesti. Minä en tule koskaan hyväksymään 1 000 markan enkä 5 000 markankaan pienyhtiömallia. Siinä ei ole mitään vastuuta. Joku on varmasti rehellinen ja useimmat ovat rehellisiä, mutta sitten on sellaisia kavereita, jotka eivät muuta kuin hakevat siitä toiminnalleen sellaisen pohjan, josta ei jää mitään muuta vastuuta kuin että rahat jäävät taskuun.

Mitä tulee lainvalmistelutöihin, kyllähän siellä tehdään paljon hyvää työtä ja erinomaisia, suuria asioita. Mutta edelleen lainvalmistelutaso on hyvin epätasainen. Se on valiokunnissa nähty, että näin on, mutta näin se tulee varmasti aina olemaan. Siinä mielessä yleisesti ottaen tietysti voidaan antaa ihan hyvä arvosana lainvalmistelulle ja sille asiantuntemukselle, jota siellä on.

Ed. Kemppainen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K u i s m a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle toteaisin, että vaikka hän yleisesti monia asioita hallitsee, ehkä tässä hänen olisi syytä perehtyä käytännön yritystoimintaan, ennen kuin antaa ehdottomia tuomioita. Hän on ollut talousrikostutkija, tiedän hyvin, mutta ehkä siinä on hyvin kapea ja puutteellinen näkökulma ollut yritystoimintaan, mikä heijastuu puheenvuorosta. Pienyhtiöasiassahan ei pääosa ole 1 000 markan osakepääoma tai jokin muu, vaan esimerkiksi Lassi Mäkinen on kirjoittanut erinomaisen kirjan, jota kaikki yrittäjät ja viranomaiset ovat kovasti kehuneet. Jos oikein ymmärrän, ed. Jukka Tarkan aloite perustuu myös siihen kirjaan. Suosittelisin ed. Aittoniemelle esimerkiksi sen kirjan lukemista, niin hän ymmärtäisi, että varmasti pienyhtiöhankkeessa on paljon muusta kysymys kuin veronkierrosta tai jostain vastuiden pakenemisesta.

Kysymyshän on siitä, että meillä itse asiassa yrittäminen ei ole monista syistä juuri mahdollista nykyisin kuin yritysmuodossa. Jos se mahdollistettaisiin näissä perinteisissä muodoissa, pitäisi vielä enemmän lainsäädäntöä muuttaa. Tällainen pienyritysmalli on varmasti yrittäjien ja yhteiskunnan edun mukainen, koska siinä ennen kaikkea on kysymys siitä, että sitä byrokratiaa, joka asettaa asenteellisia esteitä yritystoiminnalle ja nimenomaan pienille ja uusille yrityksille,

vähennetään. Toisaalta myös pystytään vähentämään sekä yrittäjien mutta myös yhteiskunnan kustannuksia siinä, mitä aiheutuu yritysten perustamisesta ja siitä paperisodasta. On hyvä, että oikeusministeri on ilmoittanut, että pikaisesti ruvetaan valmistelemaan tätä pienyhtiömallia.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä täsmentää tätä taannehtivuuden vaatimuksen merkitystä. Se on tarpeen sen vuoksi, että ellei taannehtivuudesta pidettäisi kiinni, meillehän syntyisi vuosikymmeniksi yrityskanta, jossa osakepääomat olisivat erisuuruisia, vaikka yritystyyppi olisi samanlainen. Ellei taannehtivuusvaatimusta olisi, avaisimme aivan erinomaiset kissanpäivät ja kultaisen ajan niille sadoilletuhansille pöytälaatikkoyrittäjille ja pöytälaatikkoyrityksiä hallitseville yrittäjille, jotka nyt pääsisivät ne alhaisella osakepääomalla perustetut pöytälaatikossa makaavat yritykset markkinoimaan. Siinä mielessä ed. Aittoniemi on ilmeisesti enemmän jyvällä kuin ne, jotka hänen ajatuksiaan arvostelivat.

Tähdennän edelleenkin sitä, että ennen kuin tehdään ratkaisuja pienyritysten ongelmien helpottamiseksi, kannattaa verotuspuolta myöskin tutkia. Puheet siitä veroneutraalisuudesta eivät merkitse, että pienyrittäjät syyllistyisivät mihinkään laittomaan, jos he osakeyhtiömuodossa harjoittavat yritystoimintaa. Se on heille täysin laillista, mutta ei ehkä luontevinta. Toisaalta on tietysti niinkin, että osakeyhtiölaki jo sinänsä sallii hyvin paljon byrokratiaa kevennettävän. Hyvin paljon voidaan osakkaiden kesken sopia, jos niin hyväksi katsotaan. Muistutan vain mieleen siitä, että silloin kun pääomaverotusta, yhtiöverotusta yleensäkin uudistettiin, vireillä oli useita malleja, jotka olisivat kenties olleet veroneutraalimpia, muun muassa ns. aitamalli, joka vain oli niin monimutkainen, että sitä ei kyetty silloin toteuttamaan.

Ed. T a r k k a (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Huomaan, että ed. Aittoniemi on takertunut tähän 1 000 markan pääomaan paljon tiiviimmin kuin minä. Osakepääoman suuruus ja taso voidaan mitoittaa ja määritellä sen mukaan kuin halutaan. Se ei ole tässä pääasia, kuten ed. Kuisma totesi vastauspuheenvuorossaan. Tärkeintä on se, että yrittäminen tehdään helpommaksi.

Osakepääoman taso tietysti olisi järkevää virittää sillä tavalla, että se rohkaisee eikä estä yrittämistä. Jos se taas halutaan laittaa niin korkealle, että se estää yrittämistä, sitten ei pidä jatkaa niitä vaatimuksia ja ihmettelyjä, minkä takia ei synny uusia yrityksiä, jotka työllistäisivät. Ei työpaikkoja synny, jos ei synny yrityksiä.

Ed. Aittoniemen logiikka, jonka mukaan yrittämisen helpottaminen johtaa rikolliseen toimintaan, on erityisen kummallinen ja hankalasti seurattava ajatuksenkulku. Ensinnäkään en usko, että millekään tasolle viritetty osakepääoma estää roistoja käyttämästä yrityksiä, jos he niin haluavat. Nykyinen minimiosakepääoma ei ole sitä ymmärtääkseni estänyt, kuten ed. Aittoniemikin varmaan tietää. Luulenpa, että nyt tässä esitetty ei myöskään tule estämään. Ed. Aittoniemen logiikka tässä asiassa on samaa tasoa, kun se logiikka, että ruusupenkkiä ei pidä kastella, koska siinä rikkaruohotkin saavat vettä.

Ed. Kekkonen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Aivan oikein. Taannehtivuus on välttämätöntä, hyvä asia, mutta se on tärkeätä, että tämä siirtymä uuteen osakepääomamalliin ei tule vanhoille yhtiöille liian raskaaksi ja vaikeaksi. Siellä on sellaisia yhtiöitä, jotka saattaisivat olla vaikeuksissa, ja siinä mielessä tämä kahden vuoden lisäys siihen on ollut erittäin hyvä.

Mitä tulee sitten lassimäkisiin ja muihin, niin se ei muuta minun näkemystäni yhtään. Jos tuhannen markan pääomalla vastuut tavallaan siirretään itseltä pois yritystoiminnalle, tällä tavalla se on, näin mustavalkoisesti, on ihan sama vaikka se olisi sitten 5 000 markkaa. Mutta älkää nyt, ed. Tarkka, itse muutelko asioita. Te olette lakialoitteessanne puhunut nimenomaan tuhannen markan pääomasta ja minä puhun nyt siitä. Voimme me ruveta puhumaan 6 000 markan osakepääomasta, jos se on ed. Tarkalle helpompaa! Mutta puhutaan nyt siitä pienaloitteesta, minkä te olette tehneet.

Minun puolestani kyllä sopii pienyrittäjämalli, mutta se osakepääomaan sidottu vastuu, ei se saa olla sillä tavalla, että jokainen meistä kantaa sitä takkinsa taskussa eikä kahden viikon kuluttua löydy kuin jokin pieni markkamäärä. Kyllä se täytyy olla sillä tavalla, että yrittämisen aloittaminen tuntuu todelliselta ja siinä on myös vastuuntuntoa. Ei 30 000:llakaan pitkälle potkita

vastuuntunnossa, mutta tuhannella markalla vielä vähemmän!

Ed. Olin merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Karjula: Arvoisa rouva puhemies! Osakeyhtiölain uudistaminen on tarpeellinen ja perusteltu ratkaisu. Lakia on valmisteltu usean vuoden ajan. Sekin on varmasti paikallaan, koska uudistukset yritystoiminnan lähtökohtiin on tarkoituksenmukaista tehdä toki perusteellisen harkinnan pohjalta eikä niin, että jatkuvasti joudumme sopeutumaan uusiin ja erilaisiin tilanteisiin. Tässä mielessä voisi sanoa, että erityisesti pienyrityksiä koskeva verotus on huono esimerkki siitä, miten viime aikoina on tehty aika nopeasti merkittäviä uudistuksia ja muutoksia, muutoksia, jotka henkilöyhtiöiden osalta ovat jopa merkinneet kymmenien prosenttien verotuksen tason kiristymistä.

Haluan kuitenkin tässä muutamaan asiaan kiinnittää huomiota. Aikaisemmissa puheenvuoroissa on keskusteltu siitä, mikä pitäisi olla perustettavan osakeyhtiön osakepääoman suuruus. Lakiesitys lähtee 50 000 markan tasosta. Keskusta vastalauseessaan ottaa tason 30 000 markkaa. Minusta olennaisinta on se arvopohja, jolta me lähestymme yrittämistä. Osin tämä edellä käyty keskustelu tuo jo kuvaa siitä, mitenkä me jopa kansanedustajina lähestymme asiaa eri tavalla.

Minä haluaisin pitkään yrittäjänä toimineena tuoda esille sen näkökulman, että ei varmastikaan yrittäjä kansalaisena ole yhtään sen epärehellisempi kansalainen kuin kansalaiset keskimäärin. Ja minusta lainsäädäntötyön kannalta on erittäin tärkeää se, että tätä kautta lähdetään luomaan myös pohjaa osakeyhtiölaille ja sille lainsäädännölle, joka koskee eri yritysmuotoja. Ei niin, että pohjana on se, millä tavalla kaikki epärehellisyydet ja epärehelliset ihmiset tilkitään, vaan niin päin, että miten luodaan lähtökohdat yritystoiminnalle, että mahdollisimman moni rehellinen kansalainen voi aloittaa yritystoiminnan ja tällä tavalla antaa oman panoksensa samalla myös kotiseutunsa ja koko Suomen hyväksi.

Minä jätin lokakuun lopulla kirjallisen kysymyksen, jossa kysyin hallitukselta toimia nimenomaan siihen, millä tavalla työttömyysongelman ratkaiseminen vaatii erityistä läpimurtoa työnantajariskin haluttavuuden merkittävässä lisäämisessä. Nimittäin maamme työttömyyden ydin on yrittämisen riskiä ja vastuuta ottavien ihmisten puute.

Minusta myös tämä osakeyhtiölain uudistaminen parhaimmillaan voi palvella tätä näkökulmaa. Sinällään olin tähän hallituksen kirjalliseen vastaukseen varsin tyytymätön. Siinä tuli ilmi se hyvin mekaaninen lähestyminen, millä tavalla me näemme yrittämisen eikä niin, että olisi edes otettu huomioon yhtenä keskeisenä ulottuvuutena se, mitä kaikkea lainsäädäntötyön alueella meidän on tehtävä, että yrittämisen kynnystä madalletaan ja yritystoiminnan toiminta todella tehdään haluttavaksi ja mahdolliseksi ammatiksi.

Kaikkineen tämä toinen osakepääomaan liittyvä asia on nimenomaan taannehtivuus, siitä myös edellä käytiin keskustelua. Muun muassa talousvaliokunnan puheenjohtaja Hämäläinen otti kantaa siihen, miten pöytälaatikkoyhtiöt toimivat jne. Se on yksi näkökulma, mutta ennen kaikkea meidän pitäisi myös lainsäädäntötyön osalta nähdä se ei niinkään pöytälaatikkonäkökulmasta, vaan olemassaolevien yrittäjien näkökulmasta. Tämän vuoksi minusta ei suinkaan ole liioiteltua ja perustelematonta edellyttää sitä, että tämä taannehtivuus ei koskisi jo toimivia ja olemassaolevia osakeyhtiöitä.

Nimenomaan pienten osakeyhtiöiden näkökulmasta haluan ottaa aika vahvasti sen asian esille, että ei suinkaan pienosakeyhtiön osalta ole kysymys siitä, että yrittäjä sijoittaa vain 15 000 markan osakepääoman nykyiselläänkään. Kun puhutaan pienistä osakeyhtiöistä, perheyhtiöistä, joissa todella yrittäjä sitoutuu tämän toiminnan kehittämiseen ja vastaa toiminnasta, hyvin monessa tapauksessa omistaja-yrittäjä joutuu sitoutumaan myös erilaisilla takaussitoumuksilla tähän yritystoimintaan. Sitä kautta se, että me ylikorostamme tavallaan sitä näkökulmaa, mitä merkitsevät ne ei-aktiiviset yhtiöt, joita meillä on Suomessa perustettu, ei mielestäni kaikesta huolimatta ole paikallaan ja tarpeellista.

Kaikkineen tämä pienyhtiöproblematiikka on otettu valiokunnan mietinnössä minusta aika hyvin esille. Ymmärrän, että tämän osakeyhtiölain toteuttamiseen ei enää ole ollut mahdollista kytkeä näin jälkijättöisesti tätä asiaa. Tietysti voi kysyä, miksi kaikkineen, kun tätä osakeyhtiölakia alettiin valmistella noin kuusi vuotta sitten, ei nähty pienyhtiöiden merkitystä vaan tähän herättiin vasta oikeastaan vajaa vuosi sitten. Joka tapauksessa toivon, että pienyhtiöasia etenee oikeusministeriön kautta ja tehdään myös perusteltu selvitys tämän tyyppisen yhtiömuodon tar-

peellisuudesta ja nimenomaan niistä lähtökohdista, joissa otetaan huomioon toki tämäkin tosiasia, johon oikeusministeri Häkämies edellä viittasi, että pienimmät yhtiöt eivät välttämättä tarvitse osakeyhtiömuotoa.

Mutta minusta tällä hetkellä tilanne on kuitenkin se, että verotuksellisesti osakeyhtiö on niin paljon selkeämpi kuin henkilöyhtiöt, joissa tavallaan on viety yrittäjäpohjainen toiminta peruslähtökohdiltaan, kun verotus noudattelee hyvin pitkälle palkansaajan tuloverotuksen muotoja ja perusrakennetta. Eli voidaan sanoa, että nykyisessä henkilöyhtiöiden verotuskäytännössä ei millään tavalla oteta huomioon sitä, että yrittäminen on riskillistä toimintaa ja se on aivan toisenlaista toimeentulon ansaitsemiseen liittyvää, keskittyvää toimintaa, mitä on riskitön palkansaajatoiminta. Tämäkin on mielestäni yksi tekijä, miksi pienyhtiövaihtoehdon selvittämiseen on selkeät perusteet.

Kaiken kaikkiaan haluaisin yrittäjälainsäädäntöön liittyen ottaa sen näkökulman, johon muutamissa yhteyksissä viime aikoina on kiinnitetty huomiota, että millä tavalla toteutettava lainsäädäntö edistää työllisyyttä. Tämän rinnalle ottaisin sen arviointinäkökulman, että kun me säädämme lakeja, minusta meidän pitäisi enemmän arvioida myös, millä tavalla työllisyyden lisäksi säädettävät lait edesauttavat ja edistävät yrittäjyyttä. Minusta tämän asian esiin nostaminen tietoisemmin olisi paikallaan kaiken kaikkiaan meidän lainsäädäntötyössämme.

Olen eräässä aikaisemmassa puheenvuorossani nostanut esille ajatuksen, jonka nostan nytkin, kun oikeusministeri Häkämies on paikalla. Eikö oikeusministeriön toimesta voitaisi käynnistää myös laajempi selvitystyö, jossa paneudutaan kaiken kaikkiaan olemassa olevaan lainsäädäntöön ja siihen, miltä osin nykyinen lainsäädäntö luo tarpeettomia esteitä yrittäjyyden kehittymiselle ja lisääntymiselle? Minusta tämän tyyppinen ponnistus meillä Suomessa vaaditaan. Sitä kautta me lainsäätäjinä edesautamme sellaisen toimintaympäristön rakentumista, missä yhä useampi kansalainen on valmis ottamaan yrittäjäriskin.

Ed. Ala-Nissilä merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Kantalainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aina ilo kuunnella, kun aito yrittäjä puhuu, koska hän tietää mistä puhuu. Olen täysin samaa mieltä siinä, kun ed. Karjula nosti esille yritysten problematiikan ja siihen liittyvät lainsäädännölliset ongelmat. Tässä suhteessa meillä selvitystöitä on varmasti tehty kyllä riittävästikin.

Ehkä pitäisi ryhtyä lähinnä toimimaan, että voitaisiin arvioida todellakin, millä tavalla esimerkiksi pienten yritysten osalta byrokratia ja siihen liittyvä problematiikka vaikeuttaa käytännössä työn tekemistä ja työllistämistä. Tiedämme, että 90 prosenttia kaikista meidän yrityksistämme on alle kymmenen työntekijän yrityksiä ja että keskimäärin tavallisella pienellä yrittäjällä menee seitsemän kahdeksan viikkoa erilaiseen yhteiskunnan byrokratiaan vuositasolla. Nämä ovat asioita, joissa voidaan nähdä, että isot ja pienet yritykset ovat aivan eri kalkkiviivoilla. Todella toivoisin, että ed. Karjulan ajatus voisi saada kantavuutta myös ministeriön puolella, niin että pistettäisiin toiminnaksi.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Karjula puheensa loppuosassa toivoi, että selvitettäisiin, mitä mahdollisia esteitä nykylainsäädännössä ja käytännössä on yritystoiminnan laajentumiselle. Se varmasti on hyvinkin paikallaan, ja ilmeisesti se on aika helppo tehtävä.

Mutta samassa yhteydessä on kyllä syytä myös palauttaa mieliin, että jos niitä esteitä on, miksihän ne ns. esteet ovat syntyneet. Epäilisin, etteivät ne sattumalta ole kyllä syntyneet, jokaisella tapahtumalla ja säädöksen aikaansaamisella on ollut jo perustelunsa. Lakiakaan ei voida säätää, hallituksen esitystä ei voi olla, ilman perusteluja. Näinhän meille on opetettu jo peruskurssilla kymmenen vuotta sitten, ja se taitaa olla edelleen relevanttia tänä päivänä. Siis tarvitaan taustalle myös analyysi siitä, miksi näin on ollut, koska ei kuitenkaan pidä mennä siihen, että tehdään samat virheet uudestaan. Sekin on aika typerää. Tämä ei ole pelkkä julistuksellinen asia, vaan selvästi analyyttinen asia, ja sen jälkeen tulee oikea synteesi sen analyysin pohjalta.

Ed. Antvuori (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Karjula on ihan oikeassa siinä, kuten hän puheenvuorossaan sanoi, että vieläkin on aika paljon asenteita, jotka lähtevät siitä, että yrittäjät ovat pääsääntöisesti epärehellisiä, ja lainsäädäntöhän ei tietenkään tämän tyyppisistä asenteista voi lähteä. Enemmänkin yrittäjyyteen pitäisikin suhtautua siten, että yrittäjät ovat organisoimassa työpaikkoja kansalai-

sille, ja sitähän he oikeasti tekevätkin, joten asennetasollakin yrittäjyyteen voisi jo vähitellen suhtautua vähemmän vainoharhaisesti.

Ed. Karjula oli myös mielestäni oikeassa siinä, että olisi tutkittava lainsäädännölliset esteet yrittäjyydelle. Jo mielestäni hyvin mieletön ja mutkikas lainsäädäntö sinällään on este, ja voisikin olla tarkoituksenmukaista, että kaikki yrittäjyyttä koskevat lait olisivat yhdessä paketissa ja sellaisella selkokielellä kirjoitettuja, että kaikki ne ymmärtäisivät.

Ed. K a r j u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen otti esille synteesin. Olen ihan samaa mieltä, että tällaisen synteesin kautta me pääsemme uusiin johtopäätöksiin, jolloin ehkä osin puretaan sitä tarpeetonta lainsäädäntöä, joka luo yrittämisestä tänä päivänä niin monimutkaisen ja vaikean ammatin, että sen seurauksena erilainen virhetodennäköisyys moniin moniin muihin ammatteihin verraten on vähintäänkin kymmenkertainen. Tämä luo nimenomaan sitä pelkoa ja estettä, että yhä harvempi kansalainen on valmis ottamaan yrittämisen riskin. Minusta tämä on asia, jossa meiltä vaaditaan kansanedustajina ehkä eduskuntanakin lähiaikoina huomattavasti nykyistä enemmän keskustelua ja myös käytännön ratkaisuja näiden ongelmien poistamiseksi.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Meille perustetaan vuosittain noin 20 000 uutta yritystä eri yritysmuotojen piiriin. Yhteissumma on ollut vuodesta 1988 vuoteen 1993 melko tasainen. Kun vuonna 1988 perustettiin 20 515 yritystä, vuonna 1993 se oli 19 600. Sen tuoreempia tietoja minulla ei ole tässä, mutta koko ajan mainittuina vuosina erot todellakin ovat olleet hyvin pienet.

Sen sijaan konkurssien määrä on vaihdellut vuosittain hyvin suuresti. Vuonna 1991 konkurssien määrä oli suurimmillaan, 6 253 rekisteröityä konkurssia, vuonna 1995 4 654. En tiedä, ovatko konkurssin tehneet näitä rehellisiä yrittäjiä vai niitä roistoja, joista ed. Aittoniemi ja jonkin verran sinne suuntaan vihjaten ed. Pulliainenkin mainitsivat.

Yritystä perustettaessa varmasti monellakaan ei ole mitään konnankoukkuja mielessä, vaan aivan rehellinen yrittämisen halu, idea, jota haluaa toteuttaa ja hyvin monilla leipäpuun löytäminen niin itselle kuin perheellekin. Tarvitaan riskinottohalua sekä jonkin asteinen henkinen ja taloudellinen riskinottokyky, valmius tehdä yrityksen hyväksi työtä, samalla asiakkaan hyväksi. Eli tarvitaan melkoinen määrä palveluhalua ja nöyryyttä myöskin. Samalla kun yrittäjä luo työpaikan itselleen, hän tavallisesti luo työpaikan joko muutamalle tai hyvinkin suurelle joukolle muita.

Yrittämisen kynnystä on madallettava, se on tunnustettu täällä moneen kertaan, ja siinä on erilaisia asioita otettava tietenkin huomioon. Tässä puutun vain ihan muutamaan asiaan, joita toivoisi yrittäjänkin suojana olevan.

Ensinnäkin lainsäädännön suojan pitäisi olla niin järjestetty, että alakohtaisesti säännöstö olisi järkevissä mittasuhteissa, ja verotuksen pitää olla kohtuullinen. Asia, josta ei uskalleta yleensä puhua, on se, että jonkin asteinen omaisuudensuoja pitäisi olla yksityisyrittäjälläkin, ettei tarvitsisi niin mahdottomasti miettiä näitä osakeyhtiöitä ja muita, vaan yksityisyrittäjäkin voisi säilyttää ainakin osan siitä omaisuudesta, jota hän on ennen yrittäjäksi ryhtymistä saanut vaikkapa palkkatyöllä hankituksi, olkoon se omakotitalo tai muuta. Yrittäjällä pitäisi olla myös samanlainen sosiaaliturva kuin muilla ihmisillä sairauden, työttömyyden, lomamahdollisuuksien ja muiden kannalta. Noudatettavan byrokratian niin sosiaaliturvassa kuin verotuksessa ja alakohtaisessa säännöstössä pitää olla selkeä, jottei yrittämisen koko energia mene säännöstön opetteluun ja seuraamiseen.

Täällä on nyt puhuttu uudesta osakeyhtiölaista, joka meillä on aiheena. Tässä yhdyn todellakin opposition vastalauseeseen, jossa vastustetaan osakepääoman korottamista taannehtivasti. Osakepääoman korottaminen mielestämme pitäisi nostaa vain 30 000 markkaan. Uusi yritysmuoto, kun sellainen ilmeisesti on helpommin saavutettavissa kuin verotuksellinen tasapuolisuus, pitäisi perustaa eli luoda se, ei ainoastaan selvittää sitä.

Vielä eräs asia, koulutuksen ja työelämän vastaavuus pitää saada entistä paremmaksi niin yrittäjän itsensä kohdalta kuin työntekijöiden, joita yritys palkkaa.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ilmeisesti näin pikkujouluillan lähestyessä ainakin yrittäjäsiipi on yliherkkä ja näkee piruja vähän kaikkialla täällä. Ed. Pulliainen ei puhunut kai roistoista sanaakaan; vastatkoon hän, jos haluaa, itse omasta puolestaan. Minä saatan hyvin helposti antaa jo olemuksellani sellaisen kuvan, että puhun roistoista, mutta en minäkään ole sillä tavalla sitä asiaa kyllä tarkoittanut.

Etupäässä yrittäjä on, jos puhutaan yrittäjästä isolla yllä ja vahvoilla kirjaimilla, sellainen henkilö, joka yrittää menestyä yrityksensä kanssa sillä alueella, jonka on katsonut omakseen.

Mutta sitten on sellaisia, jotka eivät tarkoitakaan yrittää muuta kuin saada taloudellista hyötyä toisten ihmisten kustannuksella. Lainsäädännön tarkoituksena on, silloin kun puhutaan, millainen osakeyhtiölaki tehdään, että ei houkutella näitä rehellisten yrittäjien joukkoon. Tällaiset 1 000 markan osakepääomaan tähtäävät lait ovat juuri sellaisia, että ne houkuttelevat epärehellisiä, joita ei voi edes yrittäjiksi sanoa, koska heidän alkuperäinen tarkoituksensakin on vain vehkeillä osakeyhtiön avulla ja saada toisten markat taskuunsa. Tästä on juuri kysymys. En minä tee yrittäjistä rosvoja. On tarkoitus vain, että lainsäädännöllä tehdään mahdollisimman hankalaksi se, sanotaan nyt, roistoilu, niin ettei ollenkaan päästäisikään sille puolelle. On rehellisten yrittäjien etu, että pidetään rima sen verran korkealla.

Ed. R e h n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi onneksi peruu vähän roistopuheitansa.

Ed. Bryggare merkitään läsnä olevaksi.

Ed. R. K o r h o n e n: Arvoisa puhemies! Olen aina sanonut ja toistan vakiolauseeni, että se, mitä hallitus, ministeriöt, eduskunta voivat tehdä yrittämisen hyväksi, on se, että tehdään sellaista lainsäädäntöä, joka mahdollistaa yrittämisen.

Kun on syksyn ajan katsellut lainsäädäntötyötä, joka osittain sivuaa eri lakien puitteissa yrittämistä, voi sanoa, että suru tulee monessa paikassa puseroon, kun lopputulos näyttää olevan, että lainsäädännöllä edelleenkin hankaloitetaan yrittämistä ja sälytetään yrittäjille lisää velvoitteita. Se ei tee työn harrastamista ja tekemistä kovinkaan helpoksi. (Eduskunnasta: Harrastamista?) — Yrittäminen on harrastus ja elämäntapa. Sitä ei voi muuten tehdä 25 tuntia vuorokaudessa, ellei tätä sisäistä.

Ed. Karjula otti esille arvopohjan. Se, mikä täällä on hämmentävintä, on se, että kun panemme rinnan yrittämistä mahdollistavaa lainsäädäntöä ja sitä koskevia aloitteita tai sosiaalipuolen lainsäädäntöä, niin tuntuu, ikään kuin ne koskisivat kahta eri ihmistyyppiä. Keskustelussa aina yrittäjä ja yrityssektori saa sellaisen negatiivisen värityksen, ikään kuin sillä puolella toimivat ja liikkuvat olisivat jotenkin moraalittomampia, arvottomampia, jollakin tavalla epäilyttäviä. Kun puhumme sosiaalipuolen lainsäädännöstä, niin kaikki siellä ovat onnettomia, samoin työlainsäädännössä: väärinkäytettyjä, yrittäjät riistävät, pyritään orjuuttamaan ja muuta. Puhutaan, että täällä ei tunteita käytetä, mutta kyllä näissä kahdessa sektorissa tunneväritys on hyvin vahvaa. Minä koen koko yrittäjäpuolen kannalta äärettömän loukkaavaksi tämän asenneilmaston, kun näitä lakeja käsitellään.

Talousvaliokunnan puheenjohtaja piti hyvinkin ansiokkaan esittelypuheenvuoron aluksi. Ainut, mihin siinä haluaisin puuttua, oli meitä eniten puhuttanut asia eli pienyhtiöiden osakepääoman korottaminen ja korottaminen taannehtivasti. Se oli se, mihin Suomen Yrittäjät kiinnittivät huomiota, ja se oli se, mistä itse sain alueeni yrittäjäjärjestöiltä kirjeitä ja opastuksia ja saatesanoja.

Se, mitä me talousvaliokunnassa pitkien puheitten, keskustelujen, asiantuntijakuulemisten ja muitten jälkeen saimme aikaiseksi, oli se, että siirtymäaikaa jatkettiin viidestä seitsemään vuoteen. Itse rakennan nyt tässä tilanteessa uskoni siihen, että seitsemän vuotta tässä maailmassa ja kehitystilanteessa on niin pitkä aika, että kaikki ne evästykset, vaateet ja esitykset, mitä kohdistettiin eri ministeriöihin, lähinnä oikeusministeriöön ja valtiovarainministeriöön, tulisivat hoidetuiksi eli pienyhtiöitä, nimenomaan todella pieniä 1—10 hengen osakeyhtiöitä koskeva erillislainsäädäntömahdollisuus tutkittaisiin perusteellisesti ja laadittaisiin joko eri laki tämän tyyppistä yrittämistä varten tai sitten tätä mammuttimaista lakia sorvattaisiin siten, että pienyrittäjien toiminta olisi järkevää ja mahdollista.

Sen lisäksi verotuksen neutraliteettia tulisi tutkia. Aivan kuten ed. Rehn otti esille, kun yrittäjä yrittää jonakin muuna kuin osakeyhtiönä, niin siinä on perhe, pensselit ja koko omaisuus pelissä ja kaikki menee. Sen jälkeen on päällä roiston leima ja sellaiset luottotiedot, että ikinä ei pysty mitään tekemään, minkään näköinen sosiaaliturva ei tule siinä yrittäjän avuksi. Meillä tehdään todella kahdenlaisia kansalaisia tässä maassa. Siitä syystä pitäisin erittäin tärkeänä, että ministeriöt ottaisivat vakavasti nämä vaateet ja seitsemän vuoden aikana asiat käytäisiin ei huitaisemalla eikä ennakkoasenteilla läpi, vaan todella läpi niin, että työllistäminen ja yrittämisen mahdollisuus olisi oikea ja todellinen.

Ed. Tarkan aloite, joka perustui Lassi Mäkisen kirjaan, oli siinä mielessä hyvä, että siinä oli esillä, varsinkin kirjassa, se problematiikka, että lähdetään liikkeelle jollakin pienellä summalla ja kun yritys vaurastuu, niin osakepääomaa lisätään. Siinä oli yritysrahoitus, osakepääomaseuranta, kaikki nidottu yhteen. Toki siitä puhuttiin ja mainittiin, että se on byrokraattinen. Se oli, koska siinä oli merkittävästi valvontaa mukana. Mutta se oli pienen, hitaan kasvun ja tavallaan sitouttamisen malli.

Osakeyhtiölaki ei nimittäin huomioi — tämä on sillä tavalla isolla pensselillä tehty, niin kuin kaikki lainsäädäntö yleensä — että meillä on hyvin, hyvin monen tyyppistä yrittämistä. Itse olen neljännesvuosisadan toiminut konsulttiyrittäjänä. Konsulttiyrityksen suhde velkojiin tai työhönsä on merkittävästi erilainen kuin isoilla pääomilla pelaavien yritysten, joita varmaan ed. Aittoniemi tarkoitti siinä, että 1 000 markan pääomalla tai pienillä pääomilla tehdään jotakin muuta. Konsulttiyrityksien toimintaa hoidetaan siten, että meillä on tietysti vastuuvakuutukset, sopimukset ja vastaamme virheistä palkkiomme suuruisesti tai joskus vähän enemmänkin. Mutta ellei takana olisi osakeyhtiötä, niin vastaisimme sellaisista virheistä, jotka eivät välttämättä edes meistä johdu, vaan joita nyt saattaa tulla jopa lainsäädännön vaatimuksesta tehtyä. Viittaan nyt hometalo-ongelmiin, jotka Suomessa energian säästön nimissä saatiin aikaan ja joihin nyt etsitään syyllisiä ja syyllistetään koko konsultti- ja rakennustoimi tällä syyllisten hakemisella.

Tavallaan tämä lainsäädäntö ei vieläkään vastaa kaikkiin erilaisiin tarpeisiin. Meillä on ompelijayrittäjiä, meillä on taksiyrittäjiä, kaikkia muita, joiden investoinnit eivät ole merkittävän isoja. Näitä voitaisiin hoitaa pienemmälläkin pääomalla, mutta se on sitten toisen puheen paikka.

Tähän esitykseen liittyy myös vastalause, joka tietysti, ymmärrän, oppositiopoliittisista syistä on välttämätön. Itse uskon siihen, että seitsemän vuoden siirtymäajalla pystytään tämä ongelma hoitamaan.

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Haluan vielä kiinnittää huomiota niihin periaatteisiin, joille tämä osakeyhtiölain uudistus on rakennettu. Osakeyhtiölakihan nimenomaan pohjautuu sellaisiin periaatteisiin, joilla on tarkoitus helpottaa yritystoimintaa, niin kuin täällä useissa puheenvuoroissa on toivottu, helpottaa yrittäjäksi ryhtymistä ja helpottaa yrittäjänä selviämistä. Tässä esityksessä korostetaan useaan otteeseen ja eri tavoin sopimusvapautta, joka lisää nimenomaan osakeyhtiömuodon käyttökelpoisuutta erilaisten ja eri kokoisten yritysten toiminnassa.

Edelleenkin osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta koskevalla säännöstöllä pyritään lisäämään halukkuutta sijoittaa varoja yhtiöön, ja on taas yritysten ja yritystoimintaa harjoittavien etu, että sinne saadaan ulkopuolista rahoitusta.

Tämä uusi laki tuo myös mahdollisuuden ottaa käyttöön kokonaan uusia rahoitusinstrumentteja, joita yritystoiminnassa ei tähän mennessä ole tunnettu ja jotka eivät ole olleet mahdollisia, ja ne puolestaan taas parantavat yritysten mahdollisuuksia selviytyä toiminnassaan ja saada rahoitusta myös sen tyyppisessä tilanteessa, jossa oma pääoma on käymässä riittämättömäksi.

Jotkut näistä muutoksista, joita esitetään, muun muassa tiedonantovelvollisuuden lisääminen, tähtäävät selkeästi myös talousrikollisuuden estämiseen. Se on yhteiskunnan kannalta kannatettava pyrkimys eikä se aiheuta merkittäviä lisäkustannuksia rehellisille yrittäjille.

Osakeyhtiölaki on jo alun alkaen, niin kuin esittelypuheenvuorossani korostin, rakennettu ajatukselle, että perustetaan kahdella nimikkeellä olevia yhtiöitä, ns. julkisia yhtiöitä, joilta edellytetään puolen miljoonan vähimmäisosakepääoma, tai yksityisiä yhtiöitä, joita nyt lähinnä tämä keskustelu koskee täällä ja joilla vähimmäisosakepääomavaatimus nousee 50 000:een.

Nyt tässä keskustelussa ikään kuin tarjotaan ja vaaditaan vielä kolmatta kerrosta näiden kahden alle. Se on tietysti selvitettävä asia. Mutta kun niin harvat ovat ehtineet varmasti paneutua osakeyhtiölain koko rakenteeseen, niin saattaa jäädä epäselväksi se, että itse asiassa siellä nimenomaan on otettu huomioon se, että osakeyhtiömuodossa saattaa toimia parturi-kampaamo- ja taksiyrittäjä tai monikansallinen pörssiyhtiö. Sen vuoksi tietysti on erotettu niiden osakepääomavaatimukset ja myös sen perusteella ne säännökset, joilla ne toimivat. Muut yhtiöt toimivat huomattavasti keveämmällä säännöstöllä kuin suuret pörssiyhtiöt.

Arvoisa puhemies! Ehkä yhden henkilökohtaisen asian haluan tässä ministerillekin kertoa. Olen alun alkaen pitänyt nimiä julkinen yhtiö ja yksityinen yhtiö kenties vähän harhaanjohtavina tai ainakin tätä nimitystä julkinen yhtiö, vaikka se on tietysti suomen kielessä yksityisen ja toisaalta salaisenkin vastakohta. Mutta kun meillä

on niin kovin tarkkaan ajattelussa julkinen sana lainsäädännössä kytkeytynyt julkiseen sektoriin, julkiseen valtaan, niin olen havainnut, että pelkoni on osoittautunut jo oikeaksi. Ihmiset ovat käsittäneet tämän julkisen yhtiön käsiteparin ikään kuin yhteiskunnan perustamana yhtiönä tai valtionyhtiön käsiteparina, ja sitähän se ei ole.

Toivottavasti aikaa myöten selviää muillekin kuin lain laatijoille, mitä tällä julkisella yhtiöllä on tarkoitettu. Mutta voi olla, että se joskus tuottaa mielenkiintoisia mielleyhtymiä. Jos esimerkiksi valtio ryhtyy yksityistämään omaisuuttaan ja myy valtionyhtiöiden osakkeita yksityistä pääomaa edustaville julkisille yhtiöille, niin voi olla, että siinä ajatusleikissä ei ehkä ihan äkkiä pysy mukana, ennen kuin harjaantuu käyttämään näitä sanoja. Muualla eurooppalaisissa kielissä on käytetty muun muassa rajoitetun vastuun yhtiö -nimikkeitä. Ehkä olisi ollut syytä hakea nimikettä sieltä.

Mutta en nyt jatka tätä pohdintaa pidemmälle enkä pyri tällä muuttamaan mitään, koska ei niin kovin helppoa näiden uusien nimitystenkään keksiminen ole. Mutta ehkä ministeriön on kuitenkin syytä sillä tavalla pitää silmällä keskustelua, joka tästä herää, että jos epäselvyyksiä aiheutuu, niin se olisi ihan vielä oman tiedotuksen paikka.

Ed. K a n t a l a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallitus antoi esityksensä eli elinkeinopoliittisen selonteon, niin kun sieltä taustoja lukee, todetaan, että meillä on Suomessa noin 196 000 rekisteröityä yritystä, ja todetaan, että pk-yritysten osuus työllistämismielessä on noin 780 000 henkilöä eli 40 prosenttia kaikista Suomen työpaikoista. Edelleen todetaan, että erityisesti pienten yritysten, alle 10 henkeä työllistävien yritysten asema on merkityksellisesti kasvanut, ja todetaan edelleen, että pienyritykset työllistävät arviolta 340 000 henkeä. Yli puolet kaikista pk-yrityksistä on yhden hengen yrityksiä.

Näin ollen on äärettömän hankalaa pienissä yhden hengen yrityksissä pelata samoilla pelisäännöillä kuin pelataan pörssiyhtiöissä. Kun toisaalta tiedetään, niin kuin ed. Hämäläinen totesi, kansainvälisen toiminnan rooli, jossa lähinnä noteerataan osakeyhtiötyyppiset yritykset, niin näin ollen on perusteltua se, että tätä pienyhtiömallia todella lähdettäisiin viemään joko tähän rinnalle tai muussa tapauksessa sillä tavalla eteenpäin, että nämä tulisivat edes saman arvoiseen asemaan näissä asioissa, pystyisivät hallitsemaan näitä kysymyksiä. Tässä mielessä olisin toivonut, että valiokunnan mietinnössä olisi nostettu vaikkapa ponsitasolle se, että todella edellytetään, että lähdetään vauhdikkaasti kehittämään ja rakentamaan tätä pienyhtiömallia, koska jos Suomen tulevaisuutta ajatellaan, niin näitten pienten yhtiöitten kohtalo on äärimmäisen tärkeä asia.

Ed. R e h n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan puheenjohtaja pohti, olisiko pitänyt olla vielä kolmas yhtiömuoto pieniä yrityksiä varten. Minä olen sitä mieltä todellakin, että pitäisi olla. Tämä laki on hyvin laaja, en muista nyt, kuinka paljon siitä pykäliä kaiken kaikkiaan löytyy, mutta vain erittäin pieni osa näistä pykälistä on erilaisia jo pelkästään julkisten ja yksityisten yritysten kesken, mitä tähän lakiin sisältyy. Näin ollen olen edelleenkin sillä kannalla, että aivan pienimmille yrityksille, olkoot vaikka mikroyrityksen nimellä, pitäisi olla oma malli.

Ed. R. K o r h o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat Kantalainen ja Rehn ottivat esille, että kyllä meillä pitää olla vielä erikseen kellarikomeroyritykset, jotka ovat 1—2 hengen yrityksiä ja joissa tavallaan on yhden hengen takana koko osakepääoma, ja se on omaisuuden suojan takia. Sanoisinpa näin, että tämmöinen lainsäädäntö on kuitenkin yrittäjän kannalta turvallisempi kuin jotkut verotuslait, jotka muuttuvat vuosittain aina sen mukaan fiskaalisesti kuin valtio rahaa tarvitsee. Se ei rohkaise yrittämistä, ei ainakaan siitä ole minkäänäköistä näyttöä.

Kun on puhuttu pöytälaatikkoyritysyrittäjistä, niin ne on koettu kaikkein isoimpana mörkönä. Pöytälaatikkoyrityksiä on ollut yrittäjillä itselläänkin varastossa siitä syystä, että jos toimintaa täytyi laajentaa, niin patentti- ja rekisterihallitus ei vain kyennyt palvelemaan. Nyt palvelu on siellä parantunut, joten pöytälaatikkoyritysten tarve on vähentynyt. Jos meillä on yrityksiä, joitten liiketoimi on se, että ne myyvät valmiiksi perustettuja yrityksiä, niin ei kai se ole paha, sekin on yksi tapa tienata leipäänsä.

Kyllä minä näen tarpeelliseksi sen, että ministeriö pikaisesti tutkii kellarikammari- tai mikroyritysten tarpeen.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äskeiset puheenvuorot kaipaavat vielä yhden täydennyksen. Kun mainit-

tiin, että maassa on noin 200 000 rekisteröityä osakeyhtiötä, niin näistä vain noin 70 000 harjoittaa liiketoimintaa. Loppu suuri määrä on nimenomaisesti pöytälaatikkoyhtiöitä. Ne ovat laillisia. Sinänsä pöytälaatikkoyhtiöissä ei ole mitään laitonta, mutta nämä suhdeluvut kuitenkin kuvaavat sitä, että ne eivät kaikki ole välttämättä yrittäjän laajentamistarpeisiin perustettuja, vaan niillä voi olla ollut hyvinkin erilaisia taustoja perustamisvaiheessa.

Ed. Pehkonen: Arvoisa rouva puhemies! Vastalauseessa on yleisissä siirtymäsäännöissä semmoinen kohta, joka herättää minulle kysymyksen: Mihin perustuu liikevaihdon vaatimus yli 50 000? Mielestäni sen pitäisi olla alle kulloinkin voimassa olevan alv-rajan. Kun esimerkiksi nyt on voimassa tuo esitetty 50 000 markkaa alv-rajana, niin vaatimus ylittää raja aiheuttaa alv-maksun koko liikevaihdosta, ja tällä on merkitystä pienelle oy:lle. 22 prosenttia hintoihin on kova lisä alv-rajoilla olevassa yrityksessä. Muutoin vastalause on mielestäni hyvä.

Oikeusministeri Häkämies: Arvoisa puhemies! Ehkä tässä vaiheessa jokin kommentti tähän keskustelukokonaisuuteen. Kuten jo kerran sanoin, niin oikeusministeriöllä on tarkoitus pienyhtiömalli selvittää ja tutkia, mutta jokainen, joka yhtiöjuridiikkaa tuntee, tietää, että siihen liittyy monia sellaisiakin asioita, jotka todella vaativat ainakin perusteellisen tutkimisen. Sanoisin myöskin sen, että nyt esillä oleva osakeyhtiölaki on sen kaltainen, että siitä on kyllä rakennettavissa varsin yksinkertainenkin yhtiöjärjestys hyvin pientä yritystoimintaa varten. Siinä on esimerkiksi työtä niin oikeusministeriölle kuin varmasti yrittäjäjärjestöille, koska varmasti on niin, että jos nyt säädettävän lain ottaa käteensä ensi kertaa ja luulee, että jokaisen osakeyhtiön pitää suunnilleen sisältää kaikki se, mitä jokaisessa pykälässä on, niin se on varmasti aivan tarpeellinen este yritystoiminnan aloittamiselle.

Mutta korostan omalta osaltani myöskin sitä, joka täällä on monasti sanottu ja oli ed. Karjulankin erittäin hyvässä puheenvuorossa, että pääsyy, minkä takia pienyhtiömallia haetaan, on se, että halutaan yhdenvertainen verokohtelu. Silloin tietysti sitten pitää kysyä, että olisiko helpompi tie kuitenkin verolainsäädäntö eikä yhtiölainsäädäntö. Kyllä myöskin on niin, että kun eri yrittämisen muotoja on aikoinaan pohdittu ja niistä on säädetty lailla, on tietysti lähdetty siitä, että eri kokoista yrittäjätoimintaa varten on erilaisia tapoja, avoin yhtiö, toiminimi, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö. Tämän keinovalikoiman olemassa olosta on edelleen syytä muistuttaa, mutta kuten sanoin ja täällä monet muutkin totesivat, niin yksi tietysti edellytys sille on yhdenmukainen verokohtelu.

Mitä tulee osakepääoman korottamisvaatimukseen ja sen taannehtivuuteen, niin on tietysti muistettava se, että jossain vaiheessa se on joka tapauksessa tehtävä. Ei voi lähteä siitä, että joskus kymmeniä vuosia sitten säädetty osakepääoma voisi vain jatkaa vuosikymmenestä toiseen, vaan se on jossain vaiheessa joka tapauksessa tehtävä. Edellisestä osakeyhtiölain uudistuksesta on kulunut jo varsin pitkä aika. Nyt vaatimus nostetaan samalle tasolle kuin se aikoinaan oli, kun se säädettiin 15 000:ksi. Aika vaikea myöskin olisi tutkia sitä, mitkä yhtiöt ovat toimivia, mitkä eivät. Ei sekään helppoa viranomaistoimintaa olisi.

Täällä todettiin myöskin se, että yrittäjätoimintaan ei saisi suhtautua sillä tavalla, että lähtökohtana olisi rikoksesta epäily. Tähän näkemykseen täydellisesti yhdyn, mutta monet muutkin kuin poliisitaustan omaava ed. Aittoniemi tietävät sen, että alhaista osakepääomaa ja eräitä muitakin voimassa olevan osakeyhtiölain säädöksiä käytettiin varsin laajamittaisesti hyväksi taloudellisessa rikollisuudessa, kun rakennettiin useiden osakeyhtiöiden ketjuja, joista sitten voitiin todeta, ettei niissä koskaan oikeastaan mitään yritystoimintaa ollutkaan, vaan alun pitäen lähtökohtana oli rikollisen toiminnan harrastaminen. Sekä yrittäjämoraalin että yhteiskuntamoraalin näkökulmasta lainsäätäjän tehtävänä on myös lakia säätäessään tukkia niitä aukkokohtia, jotka liittyvät potentiaalisen rikollisen yrittäjätoiminnan harrastamiseen. Se on varmasti jokaisen rehellisenkin yrittäjän etu.

Arvoisa puhemies! Ehkä tämän varsin maltillisen keskustelun kommentiksi riittää tämä. Kuitenkin toteaisin sen, kun täällä on puhuttu yrittäjäpolitiikasta myöskin yleisesti, että varmastikaan suurimmat yrittäjätoiminnan esteet eivät liity yrittäjätoiminnan muotoihin, osakeyhtiöön, kommandiittiyhtiöön tai johonkin muuhun, vaan yleisessä yrittäjyyden edistämisessä monet muut asiat ovat varmasti huomattavasti tärkeämpiä. Kun Suomen Palvelutyönantajat tutkivat sitä, mikä on suurin este yrittämiselle ja mikä on suurin este yrittäjätoiminnan laajentamiselle, kyllä se vain valitettavasti — tavallaan voi sanoa valitettavasti — proosallisesti oli kysynnän puute.

Ed. Kantalainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin ministeri Häkämies totesi, keskeinen tavoite tietysti tulee olla, että osakeyhtiöiden ja henkilöyhtiöiden osalta ei synny eriarvoisuutta verotuksellisessa käytännössä. Se on hyvä periaate. Näin toki tulisi olla. Siinä mielessä näen, että siirtymäaika, mikä tähän on tulossa, seitsemän vuotta, omalta osaltaan mahdollistaa yhtenäisemmän käytännön.

Minun mielestäni on äärimmäisen tärkeää, että osakeyhtiö myöskin pienten yhtiöiden toimintamuotona olisi mahdollinen ja helpommin käytettävissä. Kun kuitenkin operoidaan kansainvälisessä liiketoiminnassa, hyvin harvoin kansainvälisessä liiketoiminnassa noteerataan henkilöyhtiötä, avointa yhtiötä tai toiminimeä, vaan selkeästikin noteerataan osakeyhtiötyyppiset yhtiömuodot. Tämä on se äärimmäisen tärkeä asia, minkä takia itse näen, että pienyhtiömallia tulisi todella viedä eteenpäin.

Mielestäni yksi keskeinen asia, jos yrittäjäpoliittisesti tätä asiaa voi tarkastella, on se, että kun hallituksen esitysten valmisteluohjeet tänä päivänä pitävät sisällään taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristövaikutusten arvioinnin, niin jos me haluaisimme olla todella yrittäjäystävällisiä, alentaa yrittämisen kynnystä ja nostaa yrittäjämotivaatiota, eikö olisi syytä ottaa arviointiperusteeksi myöskin se, mitä erilaiset esitykset vaikuttavat työllistämiseen ja mitä ne vaikuttavat yrittämisen toimintaedellytyksiin?

Ed. Bryggare (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen myös samaa mieltä siitä, että yrittäminen ei ole rikollista eikä sitä sellaiseksi saa kokea. Yllätyin hieman ed. R. Korhosen mustasta kuvasta yhteiskunnan suhteen.

Ministeri Häkämies myös mainitsi siirtymäajan. Olen ollut hieman skeptinen sen seitsemän vuoden suhteen, mutta kyllähän se menee. Viisi vuottakin olisi riittänyt. En ymmärrä, miksi se seitsemän vuotta nyt muuttaa tilannetta toiseen suuntaan.

Ed. Kantalaiselle olisin myös huomauttanut siitä, että kun yhteiskunnallisessa keskustelussa jatkuvasti pohditaan pienyritysmuotoja ja vähän suurempiakin sellaisia, minä ainakin koen tämän kokonaisuutena, jossa suurempia ja pienempiä tarvitaan. Ilman niitä suurempia todennäköisesti pienempiäkään yrityksiä ei olisi olemassa. Varmaan kaikki tietävät alihankintasopimukset ym. Kyllä Suomi pyörii kokonaisuudessaan eri yrityskokojenkin suhteen sillä tavoin, että muistetaan kaikkien tarpeen. Nyt käsittelyssä oleva osakeyhtiölaki mielestäni vastaa aika lailla hyvin nykyisen yrityskentän tarpeisiin.

Korostettakoon nyt edelleenkin, että valiokunnan mietinnössä kyllä haluttiin selvittää uudemman kerran pienempiä yritysmuotoja. Toivonkin, että oikeusministeriössä asia otetaan tarkastelun alle ja tuodaan ne kaikki näkökohdat muun muassa verotuksen suhteen huomioon ja tällä tavoin saamme sen käsittelyyn. 50 000 markan yrityksen perustamispääomakaan ei mielestäni ole kohtuuton, jos ajatellaan sitä oikeasti. Yritystoiminta ei varmaankaan ole mitään harrastustoimintaa vaan elinkeino. Elinkeinosta saatava palkka monesti on paljon suurempikin kuin 50 000 markkaa.

Ed. Penttilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin ed. Bryggaren määrittelyyn siitä, mikä on kohtuullista ja mikä ei. Se on juuri sitä suunnitelmataloutta, että täällä mietitään, onko nappikauppiaalle 50 000 hyvä vai pitäisikö sen olla pienempi. Se riippuu aivan tilanteesta, eikä ole kansanedustajien velvollisuus tästä salista määritellä, mitkä yrittämisen edellytykset pitäisi olla.

Varsinainen vastauspuheenvuoroni liittyy siihen, mitä ministeri Häkämies sanoi. Jos ymmärsin oikein, hän vähän halusi jarrutella pienyhtiömuodon perustamista esittäessään kysymyksen, onko kuitenkin ehkä niin, että verotus ehkä olisikin se tie tai jotain muuta. Näinhän näitä voidaan viivytellä. Tosiasia kai on se, että kaikki nämä asiat ovat yrittämisen esteitä. Sehän, että kysynnän puute on tällä hetkellä este, ei itse asiassa ole totta, vaan kysymys on siitä, että kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa. Siihen on kaksi syytä: hinta ja byrokratia elikkä verotus ja yhtiömuoto. Kummatkin pitää purkaa ja tehdä yksinkertaisiksi. Minä näkisin, että ei pidä ollenkaan väheksyä sitä remontin tarvetta, joka on kummallakin puolella edessä.

Oikeusministeri Häkämies: Arvoisa puhemies! Yrittämisen ongelmat ovat sen kaltaisia, että niissä aika usein poliittisessa keskustelussakin tulee heiteltyä ylimalkaisia väitteitä. Se nyt tietysti ei ole mikään uusi ilmiö, mutta haluan vain edelleen korostaa sitä, että jo nytkin säädettävä osakeyhtiölaki varmasti mahdollistaa rakenteeltaan äärimmäisen yksinkertaisen yhtiöjärjestyksen. Jos on niin, kuten täällä käytännön yrittäjätoiminnastakin kokemuksia omaava ed. Karjula totesi, että suurin syy hakea pienosakeyhtiömuotoa on verotus, niin silloin kaiketi vä-

hin byrokratian tie olisi se, että löydettäisiin ratkaisu, jolla eri yrittämisen muodot olivat neutraaleja verokohtelun kannalta, jolloin ei tarvittaisi pienyhtiöitä koskevaa erillistä lainsäädäntöä, koska, kuten jo sanoin, meillä on selvästi osakeyhtiötä epäbyrokraattisempia yrittämisen toimintamuotoja jo olemassa olevassa lainsäädännössä. Kyllä niitäkin voi käyttää ja tulee käyttää, ei pelkästään hakea ratkaisuja uuden lainsäädännön kautta.

Ed. K ä ä r i ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Häkämiehen kommentteihin pari huomautusta.

Tämä verokohtelu on tietysti aivan olennainen asia, kuinka osakeyhtiöitä, henkilöyrityksiä ja elinkeinonharjoittajia kohdellaan, mutta kysymys onkin siitä, tapahtuuko tällä alalla nyt ylipäätään yhtään mitään. Minulle on tullut hyvin pessimistinen kuva tästä asiasta tämänkin salin perusteella, että ei tule tapahtumaan yhtään mitään. Myös hallituksella on hyvin passiivinen asenne. Jos te olette sillä kannalla vakavissanne, että tätä kautta voidaan tehdä oikeutta pk-kentälle, niin silloin pitää valtiovarainministerin tehdä rajua työtä tässä veropolitiikassa, eli paine siirtyy kyllä teille.

Toisekseen haluan puolustaa vielä pienyhtiömallia nimenomaan byrokratian vähentämisen kannalta. Suomen Yrittäjät ovat tehneet hyvän aloitteen oikeusministeriölle, sinne teille, ja kyllä toivon semmoista hyvin vakavaa suhtautumista tähän aloitteeseen, koska he kyllä tietävät, se porukka kyllä tietää, mistä kenkä puristaa. Paremmin kuin kukaan tässä salissa, he tietävät tämän asian.

Kolmanneksi yhdyn kyllä ministeri Häkämiehen arvioon siitä, että yrittäjyyden tiellä on kyllä pääasiassa muita esteitä kuin lainsäädäntöpulmia. Verotus sinällään, maksupolitiikka ja sopimuspolitiikka ovat ne muut kolme tärkeää, joista ratkeaa pitkälle, miten pk-politiikka tässä maassa etenee. Näissä tarvitaan luovaa ja uutta ajattelua. Entä tiedä, onko eduskunnasta siihen ajatteluun enää.

Ed. B r y g g a r e (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluaisin korostaa sitä, että nämä esteet ovat toki olemassa. Minä olen kyllä ymmärtänyt, että oikeusministeriöllä on jatkuvasti tavoitteena myös valmistella sitä pienyritysmuotoa. Mutta vielä ed. Penttilälle kertoisin, että kyllä yrittämisen, niin kuin elämässä monen muunkin asian suhteen, esteet ovat usein korvien välissä enemmän kuin byrokratiassa tai jossain muualla.

Ed. R e h n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paheksuttu aika runsaasti pöytälaatikkoyrityksiä, ja totta kai niistä suuri osa on perustettu bisnesmielessä toisille myytäväksi. Ei kuitenkaan kaikkia niitä. Pari esimerkkiä käytännön järjestötyön puolelta, joita on tullut niin kutsutusti varalle perustettujen yritysten puolelta.

Joku toiminimi pyrkii laajentamaan, mutta haluaa katsoa, missä vaiheessa on yritystoiminta muodostunut niin laajaksi, että on yleensä mitään järkeä sitä ruveta muuttamaan osakeyhtiöksi.

Toinen tilanne suoraan käytännön elämästä: Perheenjäsenellä on yritys. Saman perheen toinen jäsen jää työttömäksi ja haluaa perustaa yrityksen. Kun tämä ensin yrityksen perustanut tekeekin konkurssin, yhteiset varat ovat kaikki kiinni siinä. Eipä voi aloitettua suunnitelmaa jatkaakaan, vaan osakeyhtiö jää pöytälaatikkoon.

Ed. K a r j u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Häkämies toi esille sen, että osakeyhtiön lisäksi muut yhtiömuodot ovat käytettävissä pienyrityksillä. Asia on juuri näin, mutta syy, miksi pienyhtiölain valmistelu on tarpeellista ja sanoisin lähes välttämätöntä, on se, että me yhteensovitamme byrokratian, yrittäjävastuun, sopimuskäytännöt ja luomme kokonaisuuden, joka soveltuu itsensä työllistäjille, pienille yrityksille, jotka työllistävät muitakin henkilöitä niin, että pienyrittämisen latu aukeaa riittävän selvänä.

Minä haluan tähän liittää sen tarkastelun, kun me käymme keskustelua, onko suuria vai pieniä yrityksiä. Ed. Bryggare viittasi tähän asiaan. Tämä on aika epäolennainen asia. On ihan näin, että on tänään ja tulevaisuudessa erikokoisia yrityksiä, mutta me kaikki näemme sen, että tulevaisuudessa pienten yritysten merkitys työllisyyden ja kansakunnan hyvinvoinnin kannalta on selvästi suurempi. Siksi pitäisi olla selkeä yhteinen päämäärä, että me luomme kokonaisratkaisun, joka tekee pienyrittämisen entistä ja nykyistä paremmin mahdolliseksi.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Ministeri Häkämiehen kaksi viimeistä puheenvuoroa olivat varsin järkeviä ja maanläheisiä, kun hän muun muassa totesi kyllä jo täällä sen jälkeen puidun asian, että yrittäjillä on myös muita

kanavia mahdollisesti järkeistää toimintaansa ja toimintamahdollisuuksia, muun muassa verotukselliset keinot jne. Siis ei ole kysymys aina osakepääomasta ja yhtiömuodosta sellaisenaan vaan siitä, minkälaista lainsäädäntöä muun muassa verotuksessa luodaan tähän toimintaan.

Toiseksi hän totesi myös, että pitäisi huomata, että on olemassa eri tarkoituksiin erilaisia yhtiö- ja toimintamalleja, henkilöyhtiöt osakeyhtiöiden rinnalla, ja se on hyvin tärkeä asia. Ei kaikessa pidä olla osakeyhtiö. Jos joku perustaa yhtiön pullojen ja purkkien keräämistä varten, niin ei siinä tarvitse olla yhtiö Oy Pullo ja Purkki Ab. Kyllä riittää, että on toiminimi Pullo ja Purkki J. Jahnukainen, ja siihen ei tarvita mitään osakepääomia. Mutta monta kertaa suuri hulluus vaatii osakeyhtiön perustamista, vaikka se ei olisi perusteltuakaan, eikä ajatella järkevästi, mikä kyseiseen toimintaan olisi ehkä paras mahdollisuus.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laeiksi Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta ja ulkoilulain 2 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 223/1996 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 26/1996 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 26.

Keskustelu:

Ed. A n t v u o r i : Arvoisa puhemies! Tiivistääkseen ja jäntevöittääkseen yhteistyötään pääkaupunkiseudun kaupungit Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa päättivät vuonna 1970 valtuustojensa päätöksellä perustaa Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta YTV -nimisen yhteistyöorganisaation. Taustalla silloin oli myös sisäasiainministeriössä valmisteltu esitys seudullisen yhteistoiminnan organisoinnista. Pääkaupunkiseudun kaupungit valmistelivat asian kiireellisesti, koska sekä periaatteellisista että käytännöllisistä syistä kaupungit halusivat pitää asian omissa käsissään ja omaan tahtoonsa perustuvana.

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan perustamiseen johtaneessa, kaupunginvaltuutetuille osoitetussa kaupunginjohtajien kirjeessä osoitettiin tiivistyvän yhteistoiminnan mahdollisuuksiksi lähes kaikki kunnalliseen toimintaan liittyvät alueet. Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta eli YTV, kuten sitä erityisesti viime vuodet on totuttu nimittämään, valmisteli toimintansa ensimmäisinä vuosina YTV-kaupungeille lukuisia esityksiä, jotka kaupungit toteuttivat.

YTV oli 70-luvulla pitkälti yhteistoimintasuosituksia ja tutkimuksia tuottava orgnisaatio hyvinkin erilaisissa kunnalliseen toimialaan kuuluvissa asioissa. Vahvistaakseen YTV:n asemaa ja antaakseen sille myös muodollisen aseman eduskunta sääti YTV-kaupunkien aloitteesta 1974 erityisen YTV-lain. Se antoi YTV:lle lakisääteisen organisatorisen aseman mutta ei osoittanut sille itsenäistä päätäntävaltaa eikä itsenäistä toimeenpanovaltaa. Päätökset tehtiin edelleen pääkaupunkiseudun neljän kaupungin kaupunginvaltuustoissa, jotka osoittivat osan tehtävistä YTV:n toimeenpantaviksi ja osan toimeenpanivat itse. Tämä YTV-laki sisälsi jo silloin pykälän, jonka mukaisesti kaupungit saattoivat yhtäpitävin päätöksin antaa YTV:n tehtäväksi erilaisia kunnalliseen toimivaltaan liittyviä asioita.

Ensimmäinen merkittävä tällainen päätös tehtiin 1982, jolloin pääkaupunkiseudun kaupungit valtuustojensa yhtäpitävin päätöksin antoivat seudun jätehuollon YTV:n tehtäväksi. Jätehuoltoa koskevien päätösten valmistelu osoitti kuitenkin selvästi ongelmat, jotka liittyivät usean kaupungin, tässä tapauksessa varsin suuren kaupungin, yhteistoiminnasta päättämiseen.

Varsin pian näiden päätösten jälkeen alettiin valmistella YTV-lain tarkistamista, jolloin tarkoituksena oli lakisääteisesti osoittaa YTV:lle sen päätäntävalta ja toimeenpanotehtävät. Lakia tarkistettiin ja se hyväksyttiin eduskunnassa vuoden 1985 alussa ja astui voimaan 1.4.1985. Tässä laissa YTV:n tehtäväksi osoitettiin jätehuollon lisäksi seudullisen joukkoliikenteen ja siihen liittyvien asioiden järjestelyt, ilman laadun valvontaan liittyvät tehtävät, virkistysalueyhteistyöhön liittyvät tehtävät ja lisäksi todettiin YTV:n edelleen hoitavan myös kaikki ne tehtävät, jotka YTV-kaupungit yhtäpitävin päätöksin sille antoivat.

Tehdyn lain tarkoituksen onnistumista osoittaa selvimmin se, että runsas vuosi lain voimaan astumisen jälkeen pääkaupunkiseudulla saatettiin siirtyä kesäkuussa 1986 seudulliseen liikennejärjestelmään.

Kuntalain voidaan katsoa velvoittavan kunnat yhteistyöhön. Kuntien välistä yhteistyötä kukaan ei vastusta, vaan nimenomaan kannattaa ja puheiden tasolla puhuu voimakkaasti sen puolesta. Käytännön yhteistyöhön on yleensä päästy silloin, kun olosuhteet ehdottomasti sitä vaativat. Tällaisia tapauksia ei kuitenkaan ole paljon, koska kuntien itsemääräämisoikeus on kuntalain perusta eikä helposti synny päätöksiä kuntien yhteiseen päätäntävaltaan siirtymisestä.

Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan YTV:n taustalla olevan erityislain synty on tässäkin suhteessa kuntalain sekä kirjainta että henkeä vastaava. Pääkaupunkiseudun kaupungit Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa ovat itse halunneet järjestää eräillä kunnallisilla toimialoilla yhteistyönsä lakisääteisesti. Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnan puitteissa tapahtuva kuntien yhteistyö ei ole yhteistyötä yhteistyön takia vaan yhteistyötä paremman palvelun järjestämiseksi seudun asukkaille sekä asukkaiden samoin kuin kaupunkien kustannusten säästämiseksi.

Näissä onnistumista olemme saaneet seurata tiedotusvälineistäkin seudullisen liikennejärjestelmän syntymisen jälkeen eri tavoin aivan viime aikoinakin. YTV:n toimintana syntynyt jätehuollon yhteistyö on saanut aikaan hyvin toimivan jätehuollon jätteiden kierrätyksineen ja uudelleenkäyttöineen, euronormit täyttävän kaatopaikan rakentamisineen ja biojätteen massiivisine keräämisineen alueella, jossa asuu lähes viidennes koko maan asukkaista. Jätteen kuljetuksen ja käsittelyn taksoja on pystytty yhteistoiminnan avulla alentamaan.

Tänä syksynä saatoimme tiedotusvälineistä todeta seudullisessa liikenteessä tapahtuneen kilpailuttamisen tuoneen pääkaupunkiseudun kaupungeille vuositasolla runsaat 100 miljoonaa markkaa edullisemmat sopimukset. Niinpä on pystytty lippujen hintoja alentamaan, liikennepalveluja kehittämään ja kuntien verovaroja säästämään.

Hallituksen esityksessä laiksi Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta on lähdetty siitä, että YTV:tä koskeva erityislaki saatetaan sopusointuun uudistetun kuntalain kanssa. Samassa yhteydessä on haluttu selkeyttää YTV:n tehtäväkenttää muun muassa poistamalla laista virkistysalueyhteistyö, koska sitä hoitaa yhteisesti perustettu Uudenmaan virkistysalueyhdistys. Tämän takia on myös käsiteltävänä ulkoilulain 2 §:n muutos.

Hallituksen esityksessä laiksi Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta on YTV:n tehtävät mainittu uudessa järjestyksessä, konkreettiset päätäntä- ja toimeenpanotehtävät ensimmäisinä ja maininta tutkimuksista erikseen. Merkittävänä on pidettävä myös sitä, että mainintaa toimialueen laajentamisesta on selkeytetty siten, että kuntien tahto yhteisestä uudesta yhteistoiminnan muodosta riittää, eikä laissa korosteta päätöksen yhtäpitävyyden kirjaimellista tarpeellisuutta.

Toisena erityisen keskeisenä asiana on tässä laissa YTV:lle annettu mahdollisuus toimialallaan tehdä sopimuksia muidenkin kuntien kuin YTV-kuntien Helsingin, Espoon, Kauniaisten ja Vantaan kanssa. Tämä tarkoittaa varmastikin jo lähitulevaisuudessa pääkaupunkiseudun ympäristökuntien mahdollisuutta sopimusteitse liittyä YTV:n organisoimaan seudulliseen joukkoliikennejärjestelmään. Useissa pääkaupunkiseudun ympäristökunnissahan työssäkäyvistä enemmistö käy työssä jo nyt pääkaupunkiseudulla. Pyrkimyksenä on siis palvelujen parantaminen ja kustannusten säästö.

Eduskunnassa nyt käsiteltävänä olevassa laissa Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnasta on tämän yhteistyöorganisaation hallintoa edelleen selkeytetty. Laissa on Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskuntaa verrattu kuntayhtymään, jollainen se lähinnä tietysti onkin. Näin ollen laissa useissa kohdin viitataan säädöksiin, jotka koskevat kuntayhtymiä. Tätä on pidettävä johdonmukaisena ja oikeana toimenpiteenä, kun aikanaan tässä vaiheessa YTV-kuntien tahto ei ollut YTV:n muuttaminen sen paremmin osakeyhtiöksi kuin kunnalliseksi liikelaitokseksikaan. Laki on myös riittävän väljä ja antaa mahdollisuuden niin YTV-kunnille kuin itse YTV:llekin edelleen kehittää toimintoja seudun asukkaita paremmin palveleviksi.

Puhetta ryhtyy johtamaan ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

Ed. D r o m b e r g : Herra puhemies! Ed. Antvuori käytti erittäin ansiokkaan puheenvuoron tehtävistä, jotka YTV:lle on annettu lakisääteisesti. Aikoinaan, kun istuin YTV:n hallituksessa, hyvin vahvasti keskusteltiin myös siitä, onko kunnat velvoitettava lailla toimimaan yhdessä, ja tietyt tehtävät sitten määriteltiin lain mukaisesti. Mutta sanotaanko kunnallisen itsehallinnon vahvistuttua en pidä tulevaisuudessakaan välttä-

mättömänä sitä, että kaupungit olisi lainpohjaisesti välttämättä sidottava yhteistoimintaan. Tiedän myös ne ongelmat, jotka sitä kautta tulevat, ettei tämä olisi lain velvoittama toimenpide.

Tietenkin jätehuolto pääkaupunkiseudulla on kehittynyt tavattomasti sinä aikana, kun YTV on hoitanut tätä tehtävää. Olen ilahtunut siitä, että toimintaa on mahdollisuus laajentaa myös YTV-alueen ulkopuolelle. Kaikkihan me tiedämme, etteivät jätehuollon ongelmat ole ainoastaan tällä pienellä alueella vaan että niiden käsittely ym. vaatii laajempia alueita ja kuntayhteistyötä. Se on aivan oikean suuntaista toimintaa.

Todellakin on valtava sitovuus lain kautta, kun kuntayhtymät voidaan muodostaa myös kuntien vapaaehtoisin päätöksin. Toivon, että tulevaisuudessa annettaisiin myös varaa tälle ajattelulle. Kun me asiaa valiokunnassa käsittelimme, aika yksimielisesti viralliset asiantuntijat ilmaisivat, että laista on oltu hyvin yksimielisiä. Ongelma syntyi kuitenkin siitä, että hallitus, joka nyt voi sanoa pääasiallisesti johtaa ja kantaa toiminnallisen vastuun YTV:n asioista, saa entistä enemmän minusta valtaa ja siltä edellytetään entistä vaativampia tehtäviä, koska seutukokous tulee harvemmin kokoontumaan kuin tällä hetkellä vastaava korkein päättävä elin. Sitä taustaa vasten niistä henkilöistä, jotka hallitukseen valitaan, oli kuitenkin tullut kiistaa, koska se on antanut mahdollisuuden myös sille, että asianomaisten kaupunkien kaupunginjohtajat voisivat olla hallituksessa.

Itse olen istunut sinä aikana hallituksessa, kun siellä on ollut ylipormestari Ilaskivi, ylipormestari Rahkamo ja myös jonkin aikaa Vantaan kaupunginjohtaja Pirjo Ala-Kapee. Pirjo Ala-Kapee oli myös kehittämistoimikunnan puheenjohtaja. Silloin kehittämistoimikunta teki ehdotuksen, että hallituksessa istuvat henkilöt olisivat luottamushenkilöitä eikä virkamiehiä. Ymmärrän hyvin sen ristiriidan, joka siinä syntyy, että virkamiehenä joutuu myös päättämään sellaisista asioista, joista joutuu sitten niin sanotusti oman kaupunkinsa kaupunginhallituksen esittelijänä jääväämään itsensä. Tätä taustaa vasten olisin itse nähnyt toimivammaksi malliksi sen, että nimenomaan tämä porras olisi poistettu, ylimmät virkamiehet, hallituksen jäsenyydestä ja että luottamusmiespohjalta hallituksessa olisi toimittu.

Esitys, joka oli ollut ensimmäisenä versiona myös sisäasiainministeriössä, jostakin syystä sai kuitenkin toisen muodon. Sitä olisinkin peräänkuuluttanut, mikä tämä ykskaks tapahtunut muutos oli valmistelussa, koska alkuperäinen esitys todellakin lähti kehittämistoimikunnan suuntaviivojen mukaisesti.

Tietenkin, kun kuulimme kehittämistoimikunnan jäseniä, siellä tuli hyvin ristiriitaisia mielipiteitä asian osalta. Kun kuitenkin lain valmisteluun jätettiin meille suunnattoman vähän aikaa, jos olisimme halunneet muuttaa lakia, se olisi täytynyt valmistella täysin kokonaan emmekä olisi pystyneet saamaan sitä valiokunnasta ulos, niin kuin on olettama, että se astuisi voimaan 1.1.1997.

Katsoimme kuitenkin ja aika vahvasti sanoimme myös mietinnössämme, että niiden henkilöiden, jotka tehtävään valitaan, tulee olla pääsääntöisesti luottamushenkilöitä. Lakihan antaa mahdollisuuden siihen, että siitä huolimatta ei tarvitse valita korkeita virkamiehiä tehtävään, koska on luottamusportaan tehtävä valita henkilöt. Sinäkin aikana, kun itsekin valtuustossa istuin, suurin osahan kaupunginjohtajista olikin asiantuntijoina mukana. Heillä on mahdollisuus olla myös ryhmäkokouksissa mukana ja tätä kautta vaikuttaa myös päätösten syntymiseen tietyllä tavalla. Sitä menettelytapaa pidänkin erittäin hyvänä, ja toivon, että vastaisuudessa, kun hallituksen entistä suurempi vastuu asiassa on kysymyksessä, ymmärrettäisiin luottamusmiesportaassa, että nimenomaan valittaisiin luottamushenkilöitä hallituksen tehtäviin.

Kun tiedämme muutenkin, että ns. itsenäisyys kuntahallinnon puolella on erittäin arvokas asia, ja kun ovat myös monet kunnat nähneet hyvänä sen, että lautakuntapaikkoja on vähennetty ja näin tiivistetty valtaa, on kuitenkin se negatiivinen puoli myös useassa tapauksessa huomattu, että siitä hyvästä huolimatta virkamiehille kasaantuu jo tällä hetkellä valtaa aika paljon ja luottamustehtäviä hoitavat ihmiset eivät ehkä pysy tai heillä on päätösvalta mutta ykskaks huomataan, että tehtävät ja vaikutusvalta ovatkin pienentyneet.

Tätäkin taustaa vasten toivoisin, että luottamushenkilöt ottaisivat vastuun asioista. Ne ovat tärkeitä seudullisia asioita, ja pidän tehtäviä erittäin tärkeinä, ja nimenomaan kehityspyrkimykset ja kehittämistoimenpiteet, joita YTV:ssä on tehty, ovat hyvät ja vastaavat tulevaisuuden tarpeita. Pidän erittäin merkittävänä sitä, että on päästy yli YTV:n varsinaisen rajan, että voidaan tehdä yhteistyötä muidenkin ympäristökuntien kanssa niissä toimissa, jotka katsotaan tarpeellisiksi. Minusta nimenomaan jätehuolto ja liikenne ovat sellaisia kysymyksiä, joissa tarvitaan laa-

jempaakin yhteistyötä kuin pelkästään YTV-alueen työtä. tässä suhteessa katson, että tämä on todellinen edistysaskel.

Ed. Antvuori (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen ed. Drombergin kanssa siinä asiassa eri mieltä, kun hän epäili sitä, pitääkö YTV-kuntien toiminnan perustua lakiin. Otan yhden esimerkin. Vuodesta 61 lähtien istui lukuisia erilaisia työryhmiä ja toimikuntia sen vuoksi, että mietittiin, miten järjestetään seudullinen liikenne. Asiaa pähkäiltiin aina vuoteen 85 asti, jolloin saatiin YTV-laki, minkä jälkeen YTV hoiti vuodessa seudullisen liikenteen järjestelyn. Ennen lakia ei saatu aikaiseksi muuta kuin lähinnä päivittelyä, eli YTV:n toiminnan on mielestäni ehdottomasti perustuttava lakiin.

Ed. Dromberg kantoi myös huolta YTV:n hallinnossa olevista ihmisistä. Nythän laki antaa mahdollisuuden siihen, että kunnat voivat oman tahtonsa mukaan valita joko luottamusmiehiä tai virkamiehiä tai sekä että, joten kunnilla on tässä päätäntävalta ihan sen mukaan, miten asian parhaiten näkevät.

Ed. Dromberg (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin sen, mikä ristiriita alueella oli aikaisemmin. On aivan totta, että jos ei lainsäädännöllä järjestelmää olisi pantu niin sanotusti putkeen, tuskin se olisi lähtenyt toimimaan tässä muodossa. Kun kunnallishallinnossa itsemääräämisoikeus on entistä vahvemmin tullut esille, mielestäni pitäisi myös noudattaa kunnissa tapahtuvaa muutosta niin, että kokeilujen kauttahan kunnat on vapautettu monista lain velvoitteista. Minusta nyt kunnat olisivat jo kypsät toimimaan myös muulla tavalla kuin lain velvoittamin toimin. Tietysti olen aivan samaa mieltä, että kun laki on jäänyt tämän malliseksi, nyt on luottamusmiehillä vastuu, keitä hallitukseen valitaan, mutta edelleenkin painotan sitä, että se on luottamushenkilöiden eikä virkamiesten tehtävä.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Suurlääniasia on käsitelty, nyt sopii käsitellä Suur-Helsingin asioita. Suur-Helsingin kansanedustajat päättivät suurlääniasiassa, mitä periferiassa tapahtuu. Periferiasta tulevan kansanedustajan sopii ottaa, toki entisenä helsinkiläisenä, Suur-Helsingin asioihin kantaa.

Minusta käytetyt kaksi puheenvuoroa ovat olleet hyvin opettavaiset. Nimittäin siinä suhteessa, kun nyt YTV-laki on saanut vallankäytön osalta sen muodon, joka sillä nyt on, se paljastaa hyvin paljon siitä mentaliteetista, joka pääkaupunkiseudulla vallitsee. Se on erityisen merkityksellinen siinä suhteessa, että vastakkain päätöksentekojärjestelmässä on se, että lailla säädettäisiin se, että hallituksessa on siis erityisesti luottamushenkilöitä vaihtoehtona sille, että siinä on myös virkamiehiä.

Jos ajatellaan tämän asian jatkokehittelyä, ne asiat, jotka kuuluvat tällä hetkellä toimivaltaan, lähinnä ovat tässä tarkoitetut jätehuolto ja joukkoliikenne, ovat erittäin merkittäviä asioita, yhteistyöasioita. Jos nyt ajatellaan sitä, mitä tässä voisi jatkossa tapahtua, koska tämähän on erittäin hyvä, mikä nyt on, voitaisiinko kuvitella, jos päättäjinä ovat kaupunginjohtajat tosiasiallisesti, että he esittäisivät mitään sellaista jatkossa, joka veisi heiltä potentiaalista valtaa?

Kun olemme, arvoisa puhemies, juuri suurlääneistä päättäneet, minusta tietysti luonteva kehitys tässä vaiheessa on se, että nämä kunnat, jotka näin ovat päässeet jätehuollon ja joukkoliikenteen jnp. tiimoilta hyvään yhteistyöhön, muodostavat Suur-Helsingin kaupungin eli tapahtuu tällainen kuntafuusio ja fuusiossa aina vähenee työpaikkoja johtajien tasolla, niin kuin maaherran vakansseja vähentyy silloin, kun suurläänit muodostetaan. Näin on siis ankkuroitu tällä ratkaisulla se, että mitään tämän laatuista kehitystä ei tietenkään voi ajatella tapahtuvankaan. Siis tässä on hyvin taitavasti tämä homma hoidettu.

Arvoisa puhemies! Erikoisen mielenkiintoinen tämä prosessi on sikäli, että asiaa valmistelleessa työryhmässä, niin kuin ed. Dromberg aivan oikein totesi, mikä kaivamalla tuli esiin hallintovaliokunnan käsittelyssä, enemmistö oli sitä mieltä, että pitää lähteä siitä, että luottamushenkilöt linjoittavat tulevan kehityksen.

Kun hallituksen esitys tuli valtioneuvostoon, se vaadittiin pöydälle, ja pöydälläoloaikana se muuttuikin sisällöltään toiseksi. Tässä meidän vihreä ryhmittymämme pääkaupunkiseudulla tuli totaalisesti höplästä vedetyksi, uskoi siihen, että sisällössä ei ollut tapahtunut muutoksia, ja vasta jälkikäteen heräsi, että niinpäs olikin tapahtunut muutoksia, ja sitten tuli hirmuinen haloo sen jälkeen, kun näin oli käynyt.

Jälleen, arvoisa puhemies, tämä kuvaa jotakin siitä asioitten hoitotavasta ja mentaliteetista, joka pääkaupunkiseudulla on. Jos tässä asiassa ei olisi menetelty niin kuin meneteltiin, että annettiin pari tuntia aikaa hoitaa tätä asiaa, tässä olisi muun Suomen pitänyt ryhtiliikkeenä puuttua asiaan ja palauttaa tämä pääkaupunkiseu-

dun suhmurointi järjestykseen. Mutta kun nyt meneteltiin paitsi marxilaisen lehdistöteorian mukaan eli vaiettiin siitä, mikä on ideologialle vierasta, myös pakotettiin erityisen nopeutettuun aikatauluun, olkoon tämä asia näin häpeäksi niille, jotka tällä tavalla asioitaan hoitelevat.

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Näen tämän lakiesityksen hyvin pitkälti samalla tavalla kuin edustajat Antvuori ja Dromberg eli tämä on ollut erittäin hyvä muutos siihen lakiin, mikä meillä on ollut YTV:n puitteissa. Mutta tämä on nimenomaan joustava ja väljä puitelaki, joka antaa kunnille niin erikseen kuin yhdessä, ja myös näiden pääkaupunkiseudun kuntien ulkopuolelle, mahdollisuuksia harkita sitä, mitä tehdään yhdessä myös jatkossa. Se antaa mahdollisuuksia suunnitella, se antaa mahdollisuuksia toteuttaa. Eli minä näen kyllä sillä tavalla myös, että lailla ei pitäisikään säätää siitä, mitä on se pakkoyhteistyö, pakkoavioliitotkin onnistuvat erittäin harvoin, vaan lailla pitää luoda mahdollisuuksia ja puitteita ja sitä tämä laki hyvin palvelee nyt jatkossa. Todella hyvistä esimerkeistä, joita YTV:n puitteissa on, haluan samoin nostaa esille nimenomaan joukkoliikenteen ja jätehuoltoon liittyvät kysymykset, jotka ovat hyödyttäneet niin pääkaupunkiseudun asukkaita kuin myös itse kuntia ja niiden kustannuksia.

Ed. Pulliainen nosti esille sen, että tämä päinvastoin haittaisi jatkossa yhteistyötä. Minä taas uskon — ja samalla tiedän, miten omassa kotikaupungissani Vantaalla asiaa nähdään — että tämä nimenomaan antaa lisää mahdollisuuksia. Uskonkin, että ne hyvät esimerkit, mitä ollaan saatu aikaan tämänhetkisestä yhteistyöstä, antavat kyllä innostusta jatkaa tällä samalla alueella. En usko, että nämä jäävät ainoiksi yhteistyömuodoiksi vaan ovat luomassa lisää yhteistyötä muilla osa-alueilla.

Yhtenä semmoisena erityisosa-alueena näen, että ehkä jatkossa pitäisi pystyä pääkaupunkiseudun kuntien kesken nykyistä paremmin keskustelemaan esimerkiksi maankäyttöön liittyvistä ratkaisuista ja erilaisista sijoituksista. Tämä asia onkin esillä rakennuslain uudistamisen yhteydessä, ei tietenkään koskien pelkästään pääkaupunkiseutua vaan yleensäkin kuntien välisenä yhteistyömuotona.

Samoin tämän lain puitteissa minä näen erittäin hyväksi sen, että tämä on tehty ns. kuntayhtymämallin perusteella, ei tavallaan kaupunginhallitusmallin perusteella. Eli tässä juuri näkyy se, että kunnilla ja kuntien luottamushenkilöillä on itsellään mahdollisuus kuntakohtaisesti harkita se, ketkä edustavat YTV:n päätöselimissä kutakin kuntaa. Jos tähän olisi tehty rajoitteita, niin olisi saattanut tulla epätasa-arvoisia tilanteita. Täällä pääkaupunkiseudullahan on hyvin yleistä, että tehdään työtä toisessa kunnassa mutta asutaan toisessa, joten se olisi johtanut esimerkiksi siihen, että Vantaalla toimiva virkamies olisi voinut toimia helsinkiläisenä luottamushenkilönä YTV:n puitteissa. Mutta taas vantaalainen virkamies, joka asuukin Vantaalla, ei olisi voinut osallistua.

Tätä haluan korostaa nimenomaan myös siinä mielessä, että kyse ei ole nyt pelkästään kaupunginjohtajista, vaan voidaan katsoa eri kunnissa, että on sellaisiakin virkamiehiä, joita voidaan nimetä näihin tehtäviin. Sanoisin, että virka ei ole vamma ihmiselle sen paremmin kuin se, että voi olla sekä virkamies että luottamushenkilö. Tällä tavalla löytyy yhtenäisiä tekijöitä. Mutta jos olisi rajattu kaupunginhallitusmallin mukaan, niin olisi saattanut syntyä tämän mallisia ongelmia. Eli se tämmöisenä lyhyenä kontaktina siitä suhteesta, miten näitten luottamushenkilöiden valinnat vaikuttavat.

Minä uskon, että kaikissa näissä kunnissa lähdetään hyvin pitkälti siitä, että luottamushenkilöitä tullaan nimeämään näihin tehtäviin. Mutta jossakin kaupungissa voidaan katsoa tarpeelliseksi se, että pystytään hyvin seuraamaan kaupunginkin puitteissa, miten YTV:ssä toimitaan. Tavallaanhan YTV ei ole enää suoraa kunnallista itsehallintoa, vaan se on tietyn lenkin päässä. Voidaan ajatella, että lähettämällä sinne asioista hyvin perillä oleva virkamies pystytään paremmin valvomaan, ettei tavallaan synny isännätöntä rahaa.

Haluaisin korostaa sitä, että nimenomaan tämä yhteistyö, mikä on ollut, on antanut eväät sille, miksi tämä laki on muodostunut, ja minkä takia näissä pääkaupunkiseudun kunnissa ollaan haluttu kovasti nimenomaan puitelakia, niin sitä ei olla haluttu siksi, että halutaan rajata yhteistyötä vaan siksi, että halutaan laajentaa yhteistyötä ja luoda uusia yhteistyömuotoja.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kautto äskeisellä puheenvuorollaan vahvisti sen, että äsken tekemäni analyysi täällä vallitsevasta luottamushenkilö- ja virkamieskulttuurista oli täsmälleen oikea. Tuo puheenvuoro kuvasi myöskin erään akuutin tilanteen — täällä kuulemma on juuri tämän laatuinen tilanne, että on tämmöinen ristiinsubventoi-

tu vallankäyttöjärjestelmä. Sehän vain osoitti sen, että erittäin pikaisesti tarvitaan fuusio näitten kuntien kesken elikkä muodostetaan Suur-Helsingin kaupunkikunta tänne ns. pääkaupunkiseudulle.

Tämä pääkaupunkiasiakin pitäisi ottaa aivan uudelleen tarkasteluun ja siirtää pääkaupunki-instituutio keskelle Suomea, sinnehän se kuuluu. Esimerkiksi Jyväskylä olisi erittäin sopiva pääkaupungin sijaintipaikka.

Ed. Dromberg (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ymmärrän hyvin, että ed. Pulliainen on nyt vähän katkera, kun hän hävisi tässä läänikysymyksessä ja haluaisi nyt yhdistää nämä kaupungit täällä pääkaupunkiseudulla. Nyt kuitenkin voidaan näitten kaiken tyyppisten kuntayhtymien ja tämän tyyppisten välineiden kautta hoitaa erittäin hyvin nämä asiat, ja kuitenkin rajat kulkevat jossakin. Nämä ovat erityyppisiä kaupunkeja, niin Helsinki, Espoo kuin Vantaakin. Minun mielestäni on ollut kuitenkin positiivinen kehitys, että me olemme aika pitkälti pystyneet luomaan yhteistyömallit, miten me toimimme näillä alueilla.

Nimenomaan tätä taustaa vasten on mielenkiintoista kuunnella tätä ed. Pulliaisen puheenvuoroa. Toivottavasti me kaikki voimme päättää omista asioistamme mahdollisimman pitkälti.

Ed. Kautto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin ed. Pulliaiselle vastata myöskin sen, että olen ymmärtänyt, että vihreät ovat aina olleet tämmöistä suurta vastaan ja ymmärsin, että se olisi myös kantavana ideana tässä suurläänien vastustamisessa. Siinä mielessä on erittäin mielenkiintoista, että hän ottaa nyt tämän kannan.

Meillä päinvastoin on harkittu sitä, että tätä yhteistyötä kehitetään, ja itse kuntien sisällä on kehitetty tämmöisiä aluevastuuyksiköitä. Esimerkiksi Vantaa on jaettu viiteen suuralueeseen ja on haluttu, että itse näillä alueilla on asukkailla hyvin paljon mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten heidän oma laaja asuinalueensa tulee kehittymään. Eli olemme halunneet korostaa ja antaa mahdollisuuksia näille tavallaan pienille kaupungeille, jotka ovat suuren Vantaan sisällä.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä vain totesin, mikä loogisesti seuraa siitä, että tehdään tämän laatuisia ratkaisuja kuin tehtiin nyt eilispäivänä. Ja sitten kun ne perustelut ovat täällä juuri sellaiset kuin ed. Kautto kuvasi, niin siitä automaattisesti seuraa se, että te siis loogisesti ajatte tällaista Suur-Helsingin muodostamista, ei nyt mitään muuta. Tein vain teidän puheenvuoronne perusteella asiaan kuuluvan johtopäätöksen. Sama koskee kommenttina ed. Drombergin äskeiseen puheenvuoroon. Tässä vain ulkopuolisena tarkkailijana tekee johtopäätöksiä teidän puheenvuorojenne perusteella, ei sen kummallisempaa.

Ed. Uotila: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti. Periaatteessa on ihan oikein tehdä väljä puitelaki, joka antaa erilaisia mahdollisuuksia. Mutta siinä, mikä koskee YTV:n hallituksen kokoonpanoja ja valintoja siinä, minä kyllä edustan sitä kantaa, että kyllä tällaisen elimen henkilöiden tulisi olla mieluummin luottamushenkilöitä. Mutta en näe kuitenkaan sellaista ns. porsaanreikää tässä, niin kuin ed. Pulliainen viittasi, että tällainen menettely, joka nyt on sitten toteutumassa, olisi jonkinlainen este yhteistyön tiivistymiselle edelleen tai mahdollisesti jopa näiden kyseisen kuntien yhdistymiselle. Eivät sitä ratkaise kaupunginjohtajat, eivätkä sitä ratkaise YTV-hallituksessa olevat henkilöt. Sen ratkaisee poliittinen tahto tällä alueella, poliittinen tahto näissä kunnissa.

Kyllä minä sanon, ottamatta kantaa Suur-Helsingin kuntien yhdistymiseen sinällään, sen olevan aika kaukana, kun meillä Espoossa ei mikään poliittinen ryhmä vakavasti puhu edes sen reikäleivän reiän yhdistämisestä Espooseen, joka on nimeltään Kauniainen, yksi näistä YTV:n kunnista.

Ed. M. Markkula: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on sinänsä hyvä, koska tämä keventää YTV:n hallintoa. Olisimme ehkä aika useat edustajat täällä odottaneet vielä pitemmälle menevää lakiehdotusta, jossa koko YTV nykymuodossaan oltaisiin voitu purkaa ja nuo varsinaiset suoritustehtävät, jätehuolto ja joukkoliikenne oltaisiin voitu hoitaa huomattavasti kevyemmällä organisaatiolla, kuin mitä tässä nyt tämänkin lain jälkeen jäljelle jää. Kehitys on omalta osaltaan osoittanut, että luontevat suoritustehtävät voidaan hoitaa yhteistyössä ja hyvin pitkälle yhtiömuotoisena tai muulla tehokkaalla, mutta pienellä organisaatiolla. Itse hallinnolle — YTV edelleen pitkälle todella edustaa tässäkin muodossa hallinnointia — todella kuvaavaa on myös se keskustelu, jota tässä nyt on käyty.

Ed. Dromberg oli aivan oikeassa, kun hän kritisoi luottamushenkilö/virkamiesjohtoisuut-

ta, mikä lakiesitykseen on nyt eräällä tavalla salakuljetettu mukaan, niin kuin ed. Pulliainen totesi. Valtioneuvostotasolla valmistelussa ehdotus on muuttunut todella siitä, mitä YTV itse ja siellä luottamushenkilöjohtoisesti tämä asia valmisteltiin. Siinä mielessä myös minä yllätyin, kun lakiehdotuksen tässä muodossa täällä käsittelyyn näin tulevan. Se tieto, mikä luontevasti oli tietenkin pääkaupunkiseudun kunnista valituilla kansanedustajilla, oli se varsin yksimielinen ja selkeä tahto, joka YTV:stä eteenpäin valtioneuvostolle oli lähtenyt. Haluttiin organisaatiota keventää, mutta haluttiin, että luottamushenkilöt todella hallintoa johtaisivat.

Niin kuin tässä on todettu, tämä on puitelaki eräällä tavalla. Tämä antaa mahdollisuudet YTV:n luottamuselimille tehdä päätökset, valita sinne korkeimpaan, käytännössä hallintoa johtavaan elimeen eli hallitukseen kunnanjohtajia, jos niin halutaan, tai valita sinne kuntien hallinnosta vastaavia valtuutettuja tai miten vain.

Siinä ed. Pulliainen oli hyvin väärässä, kun hän lähti tämän lain ympäriltä peräänkuuluttamaan Suur-Helsingin kehittämistä ja näiden kuntien pakkoliitosta yhdeksi kokonaisuudeksi. Kyllä me täällä pääkaupunkiseudulla haluamme viedä asiaa, hajauttaa valtaa eteenpäin yhä enemmälti. Tältäkin osin nykyinen kuntarakenne on varsin toimiva.

Jos ajatellaan varsinaisia suoritustehtäviä, joukkoliikennettä ja jätehuoltoa etunenässä, silloin todella pitäisi näiden toteuttamiseen ottaa mukaan myös nuo kehyskunnat, siis laajemmalti koko pääkaupunkiseutu. Itse esitin tätä kantaa jo noin kymmenen vuotta sitten, kun silloin työtä tehneessä seutuhallintokomiteassa olin jäsenenä ja varapuheenjohtajana, mutta valitettavasti tuo näkemykseni siellä ei saanut riittävää kannatusta. Käytännössä viime vuosien kehityshän on osoittanut, että nuo kehyskunnat ovat nimenomaan näissä suoritustehtävissä tulleet yhteistyöhön tiiviisti mukaan. Tätä meidän pitäisi myös valtakunnallisessa päätöksenteossa edistää. Ei tarvita monimutkaista, moniportaista hallitusta hyvin konkreettisten kuntalaisia palvelevien suoritustehtävien toteuttamiseen.

Koska lakiesitys tässä jo näin pitkällä on, en valitettavasti enää näe mahdolliseksi sitä, että tuohon oltaisiin tehty YTV:n itsensä, YTV:n luottamushenkilöjohdon peräänkuuluttamia muutoksia hallintotavasta, koska me kyllä haluamme, että laki tulee voimaan heti vuodenvaihteessa ja tätä kautta uudet hallintoelimet voidaan valita kevyempinä kuin ne tähän saakka ovat olleet. Siinä mielessä on tässä vaiheessa tyydyttävä tähän, mutta samalla on peräänkuulutettava sitä, että YTV pyrkii saneeraamaan itseään edelleen hyvin voimakkaasti. Ehkä sitten jo jopa neljän vuoden päästä voitaisiin olla kypsiä siihen, että YTV tässäkin muodossa, mitä nyt jäljelle jää, tulisi tarpeettomaksi ja varsinaiset suoritustehtävät voidaan hoitaa kevyemmässä muodossa.

Ed. P u l l i a i n e n: Arvoisa puhemies! Kommenttina edellisten kahden puheenvuoron johdosta, edustajien Uotila ja M. Markkula, totean, että jos tässä olisi kysymys hyvin pilipaliasiasta ja kevyen tason asiasta, silloin, niin kuin ed. M. Markkula sen ilmaisi, tällaista raskasta koneistoa ei olisi luotu eikä sille olisi haettu eduskunnan tahdonilmaisua lain muodossa. Toisin sanoen on valittu nimenomaan aktiivisesti eduskunnan kautta raskaan koneiston vaihtoehto.

On aivan olennaista, että jokainen hallinnoiva järjestelmä luo itselleen ja sen taustalla oleville instituutioille tulevaisuutta. Ed. Uotila, se luo nimenomaan sitä. Silloin on aivan eri asia se, kuka sitä instituutiota hallinnoi. Tästä on vaikka kuinka paljon esimerkkejä. Se voi olla joko kiihdyttäjä tai jarruttaja. Se voi asettaa selvät rajat. Sen me olemme oppineet, että harvat ovat valmiit vallastansa loppujen lopuksi luopumaan.

Ed. K a u t t o: Arvoisa puhemies! Ed. M. Markkulan puheenvuoron johdosta toteaisin, että kyllä tästä laista nimenomaan jää varmaan puuttumaan organisaatioiden vähentämismahdollisuus, mutta uskoisin, että tämä puitelaki sinänsä antaa mahdollisuuden kuntien toimia tämän suhteen.

Mitä tulee siihen, nimetäänkö virkamiehiä, minun tietääkseni Vantaalla ei ole sellaista järjestelmää, (Ed. Dromberg: Aikaisemmin oli!) vaan meillä on puhtaasti luottamushenkilöitä. Tiedän, että Helsingistä ja Espoosta on ilmeisesti virkamiehiä asetettu, mutta tämähän on täysin kaupunginvaltuuston käsissä, ja ed. M. Markkulalla myöskin kokoomuspoliitikkona käsissään hoitaa asiaa omassa kaupungissaan. Uskon, että hänen sanaansa oman puolueen piirissä ja laajemminkin kuunnellaan.

Lain hyviä puolia on todella myöskin kehyskuntien osuus. Uskon, että se on yksi niitä pääsuuntauksia, mitä sinänsä YTV:n sisällä pitää lähteä kehittämään.

Ed. Pulliaiselle haluaisin lopuksi sanoa, että mikäli muistan oikein, silloin kun ensimmäistä

YTV-lakia tehtiin, ei se ollut kaupunkien kerjäämä laki. Se nimenomaan eduskunnasta vähän kuin pakolla luotiin, ja siinä aikamoinen vikinä kävi, kun sitä vastaanotettiin kunnissa. Mutta se on sinänsä osoittautunut erittäin hyväksi ja kypsyttänyt varmasti näiden kuntien päättäjiä ja virkamiehiä hyvään yhteistyöhön, jolle on hyvät edellytykset jatkossa.

Ed. Tulonen: Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin tätä ihan tasokasta keskustelua, niin totesin, että täällä täytyy varmasti muidenkin käyttää puheenvuoroja kuin pääkaupunkiseudun kaupunkien valtuutettujen.

Minusta tämä laki on ihan hyvä. Tietysti ihan pelottavat ne asiat, mitä ed. Pulliainenkin esitti, mutta kyllä toteaisin, että tietysti tämmöinen iso Helsingin seutu ja pääkaupunkiseutu tarvitsee jonkin asteista, tämäntapaista lakia. Jos vertaa siihen entiseen, niin onhan tässä tietysti menty eteenpäin ja varmasti tämä on toimivampi.

Mutta muistuttaisin kyllä siitä, että ilman lakiakin suuremmat keskusseudut ovat hoitaneet kuntien yhteistyötä. Se on tullut jäädäkseen meidän yhteiskuntaamme ja sitä täytyy tervehtiä todella ilolla. Jos ajatellaan sitä keskustelua, mitä tässä salissa käytiin valtionosuusuudistuksen myötä, aika kitkeriä lausuntoja kansanedustajien penkistä tuli siltä osin juuri niistä kunnista ja kaupungeista mielestäni, jotka eivät vielä ole päässeet tähän seudulliseen yhteistyöhön.

On aivan selvää, että tämän uuden valtionosuusuudistuksen myötä taloudellista väljyyttä saadaan kuntiin huomattavasti paremmin aikaiseksi, jos esimerkiksi jätehuolto ja liikenne hoidetaan yhteistyössä. Tulevaisuudessa toivon, mitä ed. Kauttokin täällä puheenvuorossaan esitti, että kaavoitus tulee olemaan erittäin tärkeä yhteistyömuoto kunnissa, se miten kuntien rajoilla kaavoitetaan vapaammin kuin tällä hetkellä.

Ed. Vanhanen: Arvoisa puhemies! Olen YTV:n tämänhetkisestä perusroolista pitkälti ed. M. Markkulan kanssa samaa mieltä. Kun yhteisön päätehtävänä on jäteautojen, kaatopaikkojen ja bussien pyörittäminen, siihen nähden on jossain määrin ylimitoitettua se, että edelleen ylläpidetään erillistä lakia YTV:stä. Kun näin on, minusta on aivan luonnollista, että samoin kuin tavallisissa kuntayhtymissä jäsenkunnat ja poliittiset ryhmät päättävät, ketkä hallituksessa edustavat.

Aikanaan, kun olin YTV:n hallituksessa, muistaakseni sekä Vantaalta, Espoosta että Helsingistä olivat kaupunginjohtajat hallituksessa. Välillä taas näin ei ole ollut, mutta minusta se on jokaisen kunnan itsensä ratkaistavissa. Saattaa olla, kun yhteisön rooli tällä hetkellä on kovin teknisluontoinen, että siinä virkamiesten rooli saattaa jopa ehkä olla noussussa.

Mutta mitä tulee ed. Markkulan ajatukseen siitä, että kehyskunnatkin liitettäisiin tiiviimmin tähän, luulen, että niin kauan kuin yhteistyö pyörii bussien, jäteautojen ja kaatopaikkojen ympärillä, vapaaehtoinen yhteistyö YTV:n ja reunakuntien välillä on oivallisempi tapa. Nyt on jo kokeilu alkamassa joukkoliikenteen osalta. Minä luulen, että kokeilujen ja kahdenvälisten sopimusten tietä siinä on parempi edetäkin. Kehyskunnissa ei välttämättä ole halua ryhtyä maksamaan sellaisia alijäämiä, joita pääkaupunkiseudun joukkoliikenteestä aiheutuu ja varsinkaan, kun muistetaan se, että kun YTV:lle etsittiin uutta kaatopaikkaa, kaikki vaihtoehdot olivat YTV:n alueen aivan äärireunoilta. Tietysti mielellään YTV ottaisi kehyskuntia mukaan tulevien kaatopaikkojen sijaintikunniksi.

Ed. Antvuori (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. M. Markkulan puheenvuoron johdosta. Onkin kysyttävä, mikä ihmeen voimattomuus luottamusmiehiä vaivaa, kun nyt niin kovasti pelätään sitä, että virkamiehet tulevat YTV:n hallintoon. Kun itse päättää, voi myös ihan itse päättää siitä, istuuko virkamiehiä vai luottamusmiehiä vai sekä että, ihan miten parhaaksi nähdään!

Ei silti, täytyy sanoa, että saman tyyppinen voimattomuus näyttää aika monissa asioissa vaivaavan eduskuntaakin. Täällä monta kertaa ihmetellään ja pähkäillään sitä, että ei voida tehdä asioita, kun ne ja nämä tahot ovat vastaan. Tässä talossa on lainsäädäntövalta. Samalla tavalla kunnissa luottamusmiehet, luottamushenkilöt, päättävät siitä, kuka missäkin istuu, joten ihan turha on pelätä sitä, että tässä nyt virkamiehet vievät nämä YTV:n paikat.

Sitten vielä totean ed. Vanhaselle siitä, pitääkö YTV:n toiminnan perustua lakiin vai ei, että omassa puheenvuorossani otin tämän esille, ja sekin aika on nähty, kun YTV:n toiminta ei perustunut lakiin. Silloin ei saatu mitään muuta kuin tätä pähkäilyä aikaiseksi.

Ed. Dromberg: Arvoisa puhemies! Tässä on tietysti tullut niitä ongelmia aika laajastikin esille, mutta minä uskon, että me olemme tällä alueella kypsyneet tähän yhteistyöhön. Minun

mielestäni lakia ei tarvita enää silloin, kun se toimivuus on pystytty turvaamaan jo vapaaehtoisella toiminnalla.

Mutta tietenkin, jotta me pystyisimme tämän laajennuksen saamaan, minä pidän erittäin merkittävänä, että on tullut väljyyttä tähän lakiin. Näin toiminnan piiriin pystytään ottamaan kehyskunnat, ja nämä jätehuolto-ongelmathan eivät ole, niin kuin jo puheessani painotinkin, ainoastaan YTV-alueen ongelmia. Tietysti se, että liikenteen yhteistyösopimukset nyt voidaan tehdä laajemmalti, myös palvelee koko työssäkäyntialueen etua.

Esteellisyyden suhteen mielestäni olisi loogista ollut kuntalainsäädännön kannalta, että tässä olisi menetelty samalla lailla kuin kunnanhallituksen jäseniä määriteltäessä. Tämä ei ole selkeästi, niin laissakin sanotaan tai ainakin asiantuntijalausunnoissa, kuntayhtymämalli eikä myöskään selkeästi kuntamalli, jolla tässä pitäisi nimenomaan toimia. Sitäkin taustaa vasten katsoisin, että olisi ollut paljon järkevämpi se malli, että olisi lähdetty kuntamallista toimimaan myös hallituksen osalta.

Ed. M. Markkula: Arvoisa puhemies! Kuntamalli olisi toiminut tässä erinomaisen hyvin, mutta näköjään, niin kuin lain perusteluissakin todetaan, valmistelu on kuitenkin viime kädessä tapahtunut sisäasiainministeriössä. Lain perusteluista ei käy ilmi, mitä YTV itse tahtoi, koska se ei tahtonut aivan täsmälleen tätä, mutta tässä nyt olemme.

Asia tietenkin olisi voitu täällä hoitaa sillä, että valiokunnalla olisi ollut riittävästi aikaa tähän perehtyä ja valiokunta olisi voinut tehdä tästä määräaikaisen lain, esimerkiksi vain vuoden 2000 loppuun saakka, ja samalla edellyttänyt, että sinä aikana sitten nämä YTV:llä nyt olevat varsinaiset, todella tuloksiin tähtäävät tehtävät, jätehuolto ja joukkoliikenne, hoidetaan uudistettavalla organisaatiolla yhtiömuotoisesti. Näin olisi päästy samalla koko ongelmasta ja tarpeettoman laajasta hallinnoinnista eroon. Tähän yhtiömuotoiseen toimintaan olisivat sitten kehyskunnat sopimuksin, niin kuin ed. Vanhanen totesi, voineet hyvin luontevasti liittyä yhdessä mukaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi sosiaalihuoltolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 220/1996 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 40/1996 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 40.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 16.50.

Täysistunto lopetetaan kello 16.42.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen